

Strategisk miljöbedömning av **Västerås översiktsplan utblick 2070**

(Inklusive miljökonsekvensbeskrivning)

Förord

Den strategiska miljöbedömningen är en process, som följer framtagande av ny kommuntäckande översiktsplan, med syfte att integrera miljöaspekter i planering och beslutsfattande så att en hållbar utveckling främjas. Bedömningar av sociala och samhällsekonomiska konsekvenser har även identifierats separat under processen (ej del i detta dokument). Dokumentet utgör en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) enligt PBL och de kompletterande bestämmelserna i Miljöbalken (MB) samt Förordning (2017:966) om miljöbedömning. Enligt miljöbalken bedöms en översiktsplan alltid medföra en betydande miljöpåverkan och därför krävs en strategisk miljöbedömning av planen och en miljökonsekvensbeskrivning (MKB), det vill säga en skriftlig redogörelse som ska identifiera och beskriva direkta och indirekta konsekvenser på miljö och människor. MKBn syftar till att utgöra underlag för miljöbedömning av den nya kommuntäckande översiktsplanen i Västerås kommun. Nya bedömningar av planförslagets konsekvenser har utförts av expertkompetens inom Västerås stad till granskningskedet.

Processen med den strategiska miljöbedömningen kommer efter granskningen kontinuerligt och integrerat fortsätta vid framtagande och antagande av ny översiktsplan.

Titel	Strategisk miljöbedömning (inklusive miljökonsekvensbeskrivning) av Västerås översiktsplan utblick 2070
Beskrivning	Miljökonsekvensbeskrivning (MKB) granskningshandling. Dokumentet utgör MKB till granskningsversionen av planförslag kommuntäckande översiktsplan, Västerås kommun
Diarienummer	KS 2020/01379
Organisation	Västerås stad, bedömningarna har genomförts av intern expertkompetens.

Sammanfattning

Den strategiska miljöbedömningen är en process, som följer framtagande av ny kommuntäckande översiktsplan, med syfte att integrera miljöaspekter i planering och beslutsfattande så att en hållbar utveckling främjas. I denna bedömning ingår en miljökonsekvensbeskrivning enligt Plan- och Bygglagen och Miljöbalken.

Västerås stad har tagit fram ett planförslag för ny översiktsplan som ska beskriva utvecklingen av kommunens mark- och vattenområden fram till år 2050, med utblick mot 2070.

Översiktsplanen utgår från tre övergripande samhällsbyggnads mål:

- Ett nära, tryggt och sammanhållet Västerås
- Ett robust och grönt Västerås
- Ett levande Västerås med stark identitet

Utifrån dessa mål har fem markanvändnings- och genomförandestrategier tagits fram som sammanfattar översiktsplanens inriktning och belyser de viktigaste strategiska sambanden som påverkar kommunens långsiktiga utveckling. Strategierna:

- Stärk kärnor och stråk
- Stärk grönt och blått
- Stärk det unika
- Bygg för framtiden
- Vi utvecklar tillsammans!

En genomförd hållbarhets skanning identifierar de globala hållbarhetsmål som bedöms vara berörda av planförslaget:

- 3 God hälsa och välbefinnande
- 6 Rent vatten och sanitet för alla
- 7 Hållbar energi för alla
- 8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt
- 9 Hållbar industri, innovationer och infrastrukturer
- 10 Minskad ojämlikhet
- 11 Hållbara städer och samhällen
- 13 Bekämpa klimatförändringarna
- 15 Ekosystem och biologisk mångfald

Övriga globala mål bedömdes vara relevanta i viss utsträckning (liten påverkan).

Konsekvenserna av planförslaget ska enligt Miljöbalken jämföras med ett nollalternativ som består av planområdets sannolika utveckling om planen inte genomförs. Nollalternativet utgår i detta fall från Västerås kommuns nu gällande översiktsplan, Västerås översiktsplan 2026 - med utblick mot 2050 som antogs 2017-12-07. Bedömningarna av planförslaget har i huvudsak genomförts mot nollalternativet. Inför granskning av planförslaget har bedömningarna uppdaterats. **Ingen aspekt i miljöbedömningen har bedömts ge betydande negativa konsekvenser.**

Jämfört mot nollalternativet bedöms planförslaget sammantaget ge små positiva konsekvenser för:

- Folkhälsa och välbefinnande
- Kulturmiljö

Jämfört mot nollalternativet bedöms planförslaget sammantaget ge små till måttligt negativa konsekvenser för:

- Naturmiljön
- Vattenmiljön
- Buller
- Hushållning med naturresurser
- Landskapsbild

För Kumulativa effekter bedöms det både kunna uppstå negativa och positiva effekter. Kumulativa effekter kan ge upphov till en förstärkning av påverkan, i vissa fall även en motverkan av påverkan och i ett tredje fall kan det bildas en synergieffekt där kombinationen av effekterna blir större än summan av de enskilda aktiviteterna. För vissa aspekter bedöms planförslaget kunna ge upphov till både positiva och negativa konsekvenser, där konsekvenserna i hög grad är beroende av hantering i kommande genomförandeskedan. För följande miljöaspekter är konsekvenserna särskilt beroende av vidare arbete med att vidta åtgärder:

- Luftmiljö
- Klimat
- Risker

Planförslaget inverkar också på barn och ungas livsmiljöer genom flera av miljöaspekterna. För barnperspektivet är det viktigast att säkerställa att bostäder, rekreationsområden, gång- och cykelinfrastruktur och skolbyggnader lokaliseras där hälsoriskerna är små med avseende på luftmiljö, buller och risker vid värmebölja.

Sammantaget bedöms planförslaget bidra övervägande positivt till att uppfylla följande globala hållbarhetsmål:

Jämfört mot nollalternativet riskerar dock planförslaget att bidra övervägande negativt till att uppfylla följande mål:

Planförslaget medverkar till att uppfylla de nationella miljömålet Grundvatten av god kvalitet. Planförslaget både medverkar och riskerar att motverka uppfyllandet av de nationella målen Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Bara naturlig försurning, Giftfri miljö, Myllrande våtmarker, Levande skogar, God bebyggd miljö, Ett rikt odlingslandskap, Ett rikt växt- och djurliv. Planförslaget riskerar att motverka uppfyllandet av mål kopplat till Levande sjöar och vattendrag och Ingen övergödning.

Beroende på prioriteringar och vägval i genomförandet kan planen medföra antingen positiva eller negativa effekter i jämförelse med nollalternativet. Om helhetsbedömningen blir positiv eller negativ avgörs huvudsakligen av prioriteringar i genomförandeskedet och om omställningen till en mer hållbar mobilitet, cirkulär resursanvändning och stärkta urbana ekosystem kan genomföras.

I kommande arbete med att ta fram en genomförandestrategi och utbyggnadsplan och efterföljande planeringsskeden såsom fördjupningar av översiktsplanen, planprogram, detaljplaner och bygglov är det viktigt att säkerställa att de hållbarhetsaspekter som identifierades för planförslaget förs vidare och fortlöpande beaktas.

I samband med granskning kommer synpunkter på planförslagets innehåll och utformning att inhämtas från allmänheten, myndigheter och andra berörda. Inkomna yttranden kommer att sammanfattas och utvärderas och därefter kan mindre justeringar av planförslaget ske i syfte att förbättra underlaget och bidra till att uppnå en ännu bättre hållbarhet. Nuvarande miljökonsekvensbedömning kan med anledning av detta ses som preliminär.

Innehållsförteckning

1	Metod och avgränsningar för konsekvensbedömning.....	6
1.1	Arbetsprocess.....	6
1.1.1	Vägval under framtagandet av planförslaget.....	6
1.1.2	Fortsatt arbete	6
1.2	Värdering av konsekvenser	6
1.3	Tematisk avgränsning.....	7
1.4	Geografisk avgränsning	7
1.5	Tidsmässig avgränsning.....	7
2	Alternativ i konsekvensbedömningen.....	7
2.1	Västerås ÖP – 2050, med utblick mot 2070 (planförslaget)	7
2.2	Nollalternativ	8
3	Riksintressen och skyddade områden	9
4	Miljökonsekvenser och planförslagets samlade bedömda påverkan på miljöaspekter, miljö- och hållbarhetsmål	10
4.1	Agenda 2030.....	14
4.2	Nationella mål	19
4.3	Kommunala mål.....	21
4.4	Slutsatser	21

1 Metod och avgränsningar för konsekvensbedömning

MKB:n utgör ett beslutsunderlag för kommunens politiker inför antagande av planförslaget, men syftar också till att ge alla berörda en samlad bild av planförslagets miljökonsekvenser, samt ge stöd för efterföljande planering. Se bilaga 1 för referenser.

Den strategiska miljöbedömningen har samordnats och integrerats med Västerås framtagande av planförslaget under arbetets gång.

1.1 Arbetsprocess

Genom att integrera hållbarhetsmål i den fysiska planeringen ökar förutsättningarna för ett framgångsrikt arbete med hållbar utveckling. Den strategiska miljöbedömningen utgick från globala hållbarhetsmål och inleddes med en hållbarhetsskanning. Syftet var att avgränsa bedömningen och prioritera viktiga hållbarhetsaspekter i planförslaget. Skanningen gjordes i en workshop (februari 2023) med berörda aktörer för att identifiera viktiga hållbarhetsfrågor. Mer information finns på Västerås stads hemsida om översiktsplanen.

Avgränsningssamråd hölls (9 mars 2023). Se 2.3 Tematisk avgränsning.

En halvtidsbedömning av olika utvecklingsinriktningar genomfördes (april 2023) för att belysa möjliga konsekvenser utifrån framtaget arbetsmaterial samt ge underlag till beslut om vägval. Läs mer nedan 1.1.1 Vägval under framtagandet av planförslaget. Arbetet har skett parallellt med ÖP:n och har varit en process mellan dokumenten.

Förändringarna av planförslaget efter samrådet har bedömts av en arbetsgrupp inom Västerås stad med expertkompetens inom respektive bedömningsområde.

1.1.1 Vägval under framtagandet av planförslaget

Inför och under framtagandet av planförslaget har flera bebyggelsestrukturer utvärderats. Alternativa markanvändningar för delområden har prövats och utvärderats avseende markytor för bland annat verksamheter, bostäder och landsbygds kärnor.

Genom att analysera olika bebyggelsestrukturer utifrån både ett ekologiskt, ekonomiskt och socialt perspektiv landade planförslaget till slut i en mer koncentrerad struktur med färre större landsbygds kärnor (Skultuna, Tillberga, Dingtuna och Gäddeholm). Skillnaderna mellan alternativen handlar om hur mycket mark och resurser som behövs för byggnation och infrastruktur, samt hur bebyggelsen och invånarna är koncentrerade. Färre landsbygds kärnor kan ge bättre förutsättningar för ett varierat serviceutbud, stärka hållbara val, öka tillgängligheten samt skapa mer livfulla mötesplatser.

Efter samrådet har justeringar av planförslaget skett utifrån inkomna synpunkter och nya uppgifter för en bättre och än mer ändamålsenlig markanvändning. Då flera nya utredningsområden har tillkommit i planförslaget efter samrådsskedet har nya bedömningar genomförts. Se även samrådsredogörelsen.

1.1.2 Fortsatt arbete

Enligt 6 kap. 12 § miljöbalken ska en miljökonsekvensbeskrivning innefatta en redogörelse för de åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planförslaget eller programmet medför. Syftet med uppföljningen är att se om åtgärderna bidrar till måluppfyllelse på önskvärt sätt, att kontrollera att negativ miljöpåverkan inte blir större än avsett, samt att kunna upptäcka och åtgärda oförutsedda negativa konsekvenser. Uppföljningen bidrar också till kunskapsuppbyggnad och på längre sikt till bättre och effektivare miljöbedömningar.

Uppföljning av planförslagets strategier och inriktningar sker i genomförandet av översiktsplanen exempelvis i fördjupningar, program, detaljplaner, planeringsstrategi samt i kommunens årliga uppföljning.

1.2 Värdering av konsekvenser

I arbetet med konsekvensbedömning vägs **värdet** på berörda intressen samman med **påverkan** och **effekt** för att ge en **konsekvens**. Konsekvensbedömningen sker i tre steg: **påverkan**, **effekt** och **konsekvens**. Huvuddragen i denna metodik är praxis för miljökonsekvensbeskrivningar.

Översiktsplanen berör hela kommunen och här görs en konsekvensbedömning av en långsiktig möjlig utveckling. Bedömning av konsekvenser baseras därför på resonemang kring värde, påverkan/effekt och konsekvens. Bedömningen görs dessutom mot ett jämförelsealternativ (ett så kallat nollalternativ). Nollalternativet beskriver den framtida utvecklingen om planförslaget inte genomförs. De olika aspekterna som bedömts redovisas enligt matris nedan, se tabell 2-1.

Tabell 2-1. Matris som illustrerar bedömningsmetodik i MKB.

Aspektens värde/känslighet	Miljöeffekt, ingreppets/störningens omfattning			
	Stor negativ påverkan/effekt	Måttlig negativ påverkan/effekt	Liten negativ påverkan/effekt	Ingen eller positiv påverkan/effekt
Högt värde	Stor negativ konsekvens	Stor negativ konsekvens	Måttlig negativ konsekvens	Ingen eller positiv konsekvens
Måttligt värde	Stor negativ konsekvens	Måttlig negativ konsekvens	Måttlig negativ konsekvens	Ingen eller positiv konsekvens
Lågt värde	Måttlig negativ konsekvens	Liten negativ konsekvens	Liten negativ konsekvens	Ingen eller positiv konsekvens

1.3 Tematisk avgränsning

En miljökonsekvensbeskrivning (MKB) ska enligt miljöbalken belysa de väsentliga miljökonsekvenserna som kan inverka på människors hälsa, miljö och hushållning av resurser i enlighet med 6 kap 12 § miljöbalken, både positiva och negativa. Vid avgränsningssamråd med Länsstyrelsen i Västmanlands län (*den 9 mars 2023*) har innehållet i MKB:n avgränsats.

En översiktsplan är ett strategiskt dokument och bedömningarna av konsekvenser görs därför på en övergripande nivå med fokus på de miljöaspekter som bedömts vara betydande utifrån föreslagen mark- och vattenanvändning samt utifrån planförslagets inriktningsmål för bebyggelse, kommunikationer, näringsliv och utbildning, samhällsservice och sociala frågor (inklusive konsekvenser för barn och unga). Hänsyn har tagits till att vissa frågor kan hanteras bättre i efterföljande detaljplanering. För info om miljöförhållandena för miljöaspekterna nedan se översiktsplanen kapitel 2 och 3.

Betydande miljöaspekter för planförslaget har bedömts vara:

- Naturmiljö
- Vattenmiljö
- Hushållning av naturresurser
- Klimat
- Folkhälsa och välbefinnande
- Risk (*transport av farligt gods, miljöfarliga verksamheter, klimatrisker samt beredskap och försvar*)
- Kulturmiljö
- Luftmiljö
- Buller
- Landskapsbild
- Kumulativa effekter

1.4 Geografisk avgränsning

En översiktsplans geografiska påverkan kan ske i olika dimensioner. Huvuddelen av översiktsplanens konsekvenser kommer att påverka områden inom kommunens gränser. Vissa miljöaspekter ingår i ett större sammanhang. Exempel är påverkan på vattensystem, natur- och kulturmiljöer som kan sträcka sig genom flera kommuner, infrastruktur och inte minst klimatpåverkan som behöver speglas i betydligt större sammanhang. Det innebär att miljöpåverkan kan behöva diskuteras i ett större perspektiv än den egna kommunen.

1.5 Tidsmässig avgränsning

Översiktsplanen ska visa kommunens intentioner vad gäller mark- och vattenanvändningen fram till 2050 och med en utblick mot 2070. Den strategiska miljöbedömningens tidsmässiga avgränsning är densamma som översiktsplanen. Konsekvensbedömningarna görs i huvudsak med planeringsmässig höjd för 2050/2070.

Några av målen som planförslaget bedöms mot har kortare tidshorisont än planförslaget (ex. Agenda 2030). I de fallen har bedömningen gjorts gentemot innehållet i målet och tidsaspekten har utelämnats. Detta då någon utbyggnadsordning och exakt genomförandetid av planförslaget inte finns att ta ställning till.

2 Alternativ i konsekvensbedömningen

Nedan beskrivs de två alternativ som jämförs i denna MKB. De utgörs av planförslaget och nollalternativet. Avfärdade utredningsalternativ redovisas också kortfattat.

2.1 Västerås ÖP – 2050, med utblick mot 2070 (planförslaget)

Förslag till utvecklingsinriktning bygger på att hela Västerås ska leva, med ett ökat fokus på att skapa ett Västerås som erbjuder jämlika livsvillkor samtidigt som kommunen värnar om biologisk mångfald, lättillgängliga grönområden och klimatsmarta förhållningssätt.

Fokus ligger på att omvandla Västerås tätort till en stad där det mesta i vardagen är nära och kan nås till fots, med cykel eller kollektivtrafik. Det lokala stadslivet utvecklas med nya och stärkta lokala centrum med service och attraktiva offentliga rum.

Stort fokus ligger på hållbara transporter för människor och gods, och en effektiv mark- och energianvändning. Utgångspunkten är att optimera och utveckla den infrastruktur och bebyggelse som redan finns, men även att utöka boendet och besöksnäringen mot Västerås skärgård. Infrastrukturen kommer behöva utvecklas, till exempel i Barkarö.

Utifrån de tre övergripande samhällsbyggnadsmålen (se sammanfattningen) har kommunen tagit fram fem strategier som sammanfattar planförslagets inriktning och består av de viktigaste hörnpelarna i utvecklingsinriktningen som beskrivs längre ned.

Strategierna i planförslaget utgörs av:

- Stärk kärnor och stråk
- Stärk grönt och blått
- Stärk det unika
- Bygg för framtiden
- Vi utvecklar kommunen tillsammans!

Utvecklingsinriktningen (UI) visar de viktigaste strategiska sambanden som påverkar kommunens långsiktiga utveckling. Fokus för utvecklingsinriktningen är *funktioner och funktionella samband* avseende tre grundläggande strukturer:

Bebyggelse; Västerås ska utvecklas som en flerkärnig kommun med Västerås tätort som en central kärna och fyra större kärnor på landsbygden: Dingtuna, Skultuna, Tillberga och Gäddeholm. Skärgårdens möjligheter för bostäder och ett antal mindre landsbygdsorter (mindre landsbygds-kärnor/orter) har identifierats för utveckling och tillväxt. Dessa områden är prioriterade för bebyggelseutveckling i form av bostäder, samhällsservice, infrastruktur, arbetsplatser samt parker och natur.

Kommunikationer; visar de viktigaste förbindelserna och bytespunkterna för människor eller gods såväl på land som i vatten. För att det ska vara lätt att ta sig mellan de olika kärnorna, kommer tillskapandet av starka stråk prioriteras i kommande planläggning. Målsättningen är att det mesta i vardagen ska vara nära och nås till fots, med cykel eller kollektivtrafik inom tätorten och i landsbygds-kärnorna. Ökad kollektivtrafik kommer även att stärka skärgårdens förutsättningar. Med en ökad tillgänglighet minskas barriärer mellan stadens olika delar, vilket bidrar till att kommunen som helhet utvecklas.

Natur och friluftsliv; utvecklingsinriktningen för natur och friluftsliv beskriver övergripande samband för grön- och blåstruktur som ska värnas, stärkas och vidareutvecklas. Det handlar om viktiga funktioner och områden som är av värde för såväl rekreation och folkhälsa som för natur- och kulturmiljö, biologisk mångfald och flera andra ekosystemtjänster, ex. livsmedelsförsörjning och klimatanpassning.

Mark- och vattenanvändningen i planförslaget utgår från samhällsbyggnadsmålen, de fem strategierna samt utvecklingsinriktningen.

2.2 Nollalternativ

Enligt miljöbalkens bestämmelser ska planförslaget i MKB:n jämföras med ett nollalternativ. Nollalternativet i denna MKB beskriver planområdets sannolika utveckling ifall planförslaget, den nya översiktsplanen, inte genomförs och den gällande översiktsplanen i stället fortsätter gälla. Med tiden innebär det att översiktsplanen blir alltmer inaktuell. Nollalternativet används i MKB:n som ett referensalternativ för att bedöma planförslagets miljöeffekter och konsekvenser.

Nollalternativet utgår i detta fall från Västerås kommuns gällande översiktsplan,

Västerås översiktsplan 2026 - med utblick mot 2050 (ÖP 2026) antagen 2017-12-07. Slutsatserna från den aktualitetsprövning som genomfördes av ÖP 2026 under förra mandatperioden och den framtagna Planeringsstrategin, antagen 2024-09-05, var att ÖP 2026 brister i vägledning och styrning av kommunens utveckling på lång sikt och att planeringshorisonten behöver förlängas till minst 2070. En ny plan behöver ta höjd för nya planeringsförutsättningar som klimatzförändringen, urbaniseringen, digitaliseringen samt segregation och polarisering i samhället. Nya eller förändrade markanspråk behöver också fångas upp i översiktsplanen och den nya planen behöver vara digital för att bli mer tillgänglig och användbar.

Planförslaget jämfört med nollalternativet

Konsekvensbedömningen utgår från följande huvudsakliga skillnaden mellan nollalternativ och planförslag:

- Den största skillnaden mellan planförslag och nollalternativ handlar om översiktsplanens styrförmåga där planförslaget innebär en tydligare mark- och vattenanvändningskarta och tydligare stöd till strategiska markförvärv än nollalternativet.
- Det långsiktiga markbehovet för utvecklingen av näringslivet i Västerås säkerställs i planförslaget. Nollalternativet möjliggör endast hälften så mycket mark för verksamheter som planförslaget.
- Det är liknande planeringsmässig höjd på befolkningstillväxt till år 2050 i planförslag och i nollalternativ, dvs en befolkning på ca 230 000 invånare. Planeringsförutsättning till 2070 i nya ÖP är 260 000 invånare (dvs ca 100 000 fler invånare än idag).
- 50 000 nya bostäder i planförslaget jämfört med 40 000 i nollalternativet. Utbyggnadsområdena i nollalternativet är redan planlagda eller under planläggning. Ca 10 000 bostäder kvarstår dock av nollalternativets 40 000 vilket medför en större osäkerhet kring var dessa nya bostäder ska tillkomma.

- Planförslaget möjliggör minst 50 000 nya arbetsplatser och att nya verksamhetsområden utvecklas.
- Verksamhetsområden som i nollalternativet skulle omvandlas till blandade stadsdelar med verksamheter och bostäder ska enligt planförslaget i stället fortsätta utvecklas som verksamhetsområden med en effektiviserad markanvändning.
- Planförslaget möjliggör och koncentrerar utvecklingen till fyra landsbygds kärnor (Dingtuna, Skultuna, Tillberga och Gäddeholm) jämfört med en mer spridd bebyggelse i nio serviceorter i nollalternativet. I landsbygds kärnorna stärks service och tillgång till näringslivsmark och de föreslås växa med större antal bostäder än de mindre landsbygds kärnorna. Detta sammantaget stärker kärnornas roll för omgivande landsbygd och förbättrar tillgången till service även för boende på landsbygden. Dock föreslås även ny byggnation på andra platser i kommunen än i direkt anslutning till kärnorna.
- Planförslaget möjliggör och koncentrerar byggnation längs med särskilt utpekade stråk för att dra nytta av kollektivtrafik och teknisk infrastruktur.
- Planförslaget föreskriver att lämpliga lokaliseringar för överdäckning alternativt fler gång- och cykelkopplingar över E18 ska utredas vidare och även att framtidens mobilitet ska säkras.
- Möjliga nya vägdragningar föreslås i planförslaget för omledning av tung trafik men även för att öka framkomligheten för privatbilismen.
- Planförslaget ger större tydlighet kopplat till byggande på landet genom zonindelning utifrån hänsyn till andra värden och ger även stöd i lokaliseringsprövningen. Den mest värdefulla jordbruksmarken får den prioriterade markanvändningen Livsmedelsförsörjning.
- Områden som idag nyttjas för nära vardagsrekreation värnas och stärks i rollen som rekreationsområden. Det kan innebära att nybyggnation i stället föreslås på jordbruksmark i direkt anslutning till de föreslagna landsbygds kärnorna. Tydligt ställningstagande om detta saknas i nollalternativet.
- Planförslaget föreslår satsningar på kollektivtrafik och cykelstråk och genom medveten bebyggelseutveckling utvecklas Västerås tätort till en stad där det mesta är nära och nås till fots, med cykel eller kollektivt. Skillnaden från nollalternativet är ett tydligare utpekande på kartan av exempelvis ny tvärlinje och nya cykelkopplingar.
- Enligt planförslaget utvecklas nya parker i områden där det idag finns brist på gröna ytor. Del av karta i utvecklingsinriktning och i mark- och vattenanvändning ger ett tydligare stöd än nollalternativet.
- Fem natur- och friluftsområden säkras enligt planförslaget för invånarnas behov av rekreation och biologisk mångfald (Önstensborg, Vedboskogen, Uppåkerskogen – Alphyddan, Björnön och den södra delen av Badelundaåsen).
- Skyddet för dricksvattenförsörjningen prioriteras i planförslaget och stärks jämfört med i nollalternativet.
- Mark utanför kärnornas utbredning prioriteras för livsmedelsförsörjning och pekas ut i markanvändningskartan vilket stärker skyddet jämfört med nollalternativet.
- Kommunens förhållningssätt och inriktningar vid byggande och planering i förhållande till de olika riksintressena tydliggörs i planförslaget i jämförelse med nollalternativet.
- Kommunens förhållningssätt och inriktningar vid byggande och planering gällande riksintresse för kulturmiljövården inom tätorten tydliggörs i planförslaget.
- Planförslaget tar ytterligare steg till att tillgängliggöra Mälaren och dess naturmiljö genom att utveckla friluftslivet på vattnet och öarna, stärka skyddet för natur samtidigt som kollektivtrafik på vattnet uppmuntras. Nollalternativet har inga riktlinjer för utvecklingen av skärgården.
- Planförslaget stärker och utvecklar Västerås roll som regionhuvudstad såväl funktionellt som strategiskt.

3 Riksintressen och skyddade områden

Områden av klassas som riksintresse i 3 och 4 kap miljöbalken. I kommunen finns ett flertal riksintressen samt skyddade natur- och kulturområden såsom Natura 2000, naturreservat (både kommunala och statliga), kulturreseptat och biotopskyddsområden. För en beskrivning av Västerås alla riksintressen och skyddade områden hänvisas till planförslaget kap 3. Att ett område har klassats som riksintresse betyder att det så långt som möjligt ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada dess värden.

Inom kommunen berörs följande riksintressen av planförslaget; totalförsvarets anläggningar samt civila delar, kommunikationer (trafikslagen), rörligt friluftsliv, naturvård, kulturmiljövård, vattenförsörjning och yrkesfiske.

Riksintressen och skyddade områden som bedöms som särskilt berörda av planförslaget är:

- Riksintresse för kulturmiljövården: U 19 Svartåns dalgång med Skultuna bruk, U 23, Fullerö, U 24 Västerås, Ridö-Sundbyholmsarkipelagen
- Riksintresse för naturmiljövården: Badelundaåsen vid Badelunda, Ridö-Sundbyholmsarkipelagen
- Riksintresse för friluftslivet: Ridö-Sundbyholmsarkipelagen och Ängsöarkipelagen
- Riksintresse för det rörliga friluftslivet: Mälaren med öar och strandområden
- Riksintresse för kommunikationer: (trafikslag luftfart) Västerås flygplats, (trafikslag sjöfart), Västerås hamn och farled och (väg), Europaväg 18 (E18)
- Riksintresse för vattenförsörjningen: Västerås anläggningar och infiltrationsområden
- Riksintresse för totalförsvarets civila delar: Transmissionsnätet
- Riksintresse för yrkesfiske: sjöar, Mälaren
- Natura 2000-områden: Fågeldirektiv och Habitatdirektiv (Mälaren)
- Kulturreseptat: Gäddeholm
- Naturreservatet: Johannisberg-Önstensborg

Planförslaget beskriver genom tydliga ställningstaganden hur de olika berörda riksintressena och skyddade områdena ska skyddas från påtagligt skada.

4 Miljökonsekvenser och planförslagets samlade bedömda påverkan på miljöaspekter, miljö- och hållbarhetsmål

Tabell med samlad konsekvensbedömning där planförslaget jämförs mot nollalternativet. Färgmarkeringen i vänsterkolumnen visualiserar om konsekvenserna huvudsakligen är positiva (grönt), negativa (orange) eller om det bedöms bli både positiva och negativa konsekvenser (gult) där det är särskilt viktigt att vidta åtgärder.

Ingen aspekt i miljöbedömningen har bedömts ge stora negativa konsekvenser (rött).

Miljöaspekt	Sammanfattande bedömning
<p>Naturmiljö</p> 	<p>Planförslaget medför en påverkan på naturmiljön genom att naturmark tas i anspråk för bebyggelse eller infrastruktur. Ett exempel är att Västerås tätort utvidgas söderut mot Johannisberg och Barkarö. Fler invånare och verksamheter ökar behovet av vatten, mark och energi, vilket kan påverka miljön. Hotade och fridlysta arter riskerar att påverkas av planförslaget, dock bidrar planens riktlinjer och ställningstaganden till att kontinuerlig ekologisk funktion kan bevaras i livsmiljöerna.</p> <p>Utveckling av kärnor och flera nya vägar kan fragmentera livsmiljöer och påverka biologisk mångfald negativt, eftersom vägar kan fungera som barriärer för djur. Att koncentrera bebyggelsen till ett färre antal platser bedöms medföra en mindre negativ påverkan på naturen än en mer spridd bebyggelsestruktur sett till hela kommunen. Planförslaget möjliggör dock flertalet nya bebyggelsegrupper även utanför utpekade kärnor vilket ökar risken för fragmentering.</p> <p>Bostadsbyggande och turism på skärgårdsöarna kan påverka landskapet och ekosystemen negativt, särskilt i skyddade naturområden och under viktiga säsonger för fågellivet. Ökad fritidsbåtstrafik kan också påverka känsliga strandområden.</p> <p>Den fastslagna utvecklingsinriktningen att närrekreation och närnatur i anslutning till landsbygdskärnorna ska bevaras och utvecklas är ett positivt ställningstagande. Detta gäller för alla kärnor förutom i Gäddeholm där det är skog som tas i anspråk för ny bebyggelse. I Västerås tätort planeras att delar av föreslagna utveckling och ny bebyggelse ska komma till stånd på redan ianspråktagen mark (dvs. mark som inte längre är naturmiljö) och befintlig grönstruktur ska stärkas vilket är positivt. Dock innebär de föreslagna utredningsområdet nordväst om Sätra liksom nya föreslagna verksamhetsområden/plats för bergtäkt och deponi att ytterligare naturmark kan komma att tas i anspråk.</p> <p>Sammantaget bedöms konsekvenserna för naturmiljö bli måttligt negativ jämfört med nollalternativet, då effekterna av en utbredd stadsutveckling är svår att överblicka på lång sikt.</p> <p>För att minska miljöpåverkan bör byggande och infrastruktur planeras hållbart, skydda känsliga områden och bevara gröna samband. Särskilt viktigt är att säkra naturområden, skapa gröna korridorer, en hållbar dagvattenhantering och utveckla grön infrastruktur. Inventeringar och tydlig planering är avgörande för att skydda arter och habitat, samt att bevara viktiga naturvärden vid utveckling av nya områden och öar. Som en del av genomförandet bör möjligheten till kompensationspools vidareutvecklas för att öka mängden och kvaliteten på den tätortsnära naturen. Om ett systematiskt arbete kring naturmiljöer görs i planarbetena kan konsekvenserna minskas till att bli liten negativ.</p>
<p>Vattenmiljö</p> 	<p>Planen innebär att fler hårdgjorda ytor tillkommer, vilket kan påverka vattenmiljön negativt genom mer föroreningar och ökad risk för översvämningar vid höga vattenflöden. Planförslaget bedöms inte leda till en försämring av de vattenmiljöer som ligger uppströms tätorten Västerås. Däremot rinner Svartån genom de centrala delarna av Västerås tätort och mynnar i Mälaren. Mälaren, dricksvattentäkt för 2 miljoner människor, fungerar sedan lång tid som recipient för dagvatten, renat avloppsvatten mer mera för alla de städer som ligger runt sjön. Vatten- och avloppsförsörjningen måste klara fler invånare och bli robust så att den klarar av också klimatförändringar. En väl fungerande VA-infrastruktur är viktig, men ökad befolkningsutveckling kan dock orsaka kapacitetsproblem på spillvattennätet som i sin tur påverkar vattenmiljön negativt.</p> <p>Det är problematiskt att påverkan på Svartån och Mälaren idag är hög och att den gradvis riskerar att öka i takt med att städerna runt Mälaren växer. Små steg som i det enskilda fallet kanske är försumbar kan bli betydande sammantaget.</p> <p>Planförslagets påverkan på MKN för ytvatten bedöms översiktligt inte innebära att målpuffyllelsen försvåras. Men det är svårt att dra slutsatser om planförslaget innebär att MKN kan uppfyllas snabbare. Detta till följd av att den kommande bebyggelsen kommer bidra till ökad andel hårdgjorda ytor, och en ökad bebyggelse i mälstrandzonen medför risk för ökad avrinning av orenat dagvatten till dricksvattentäkten Mälaren.</p> <p>För att minska eller skydda vattenmiljöerna från påverkan arbetar Västerås med att återskapa våtmarker och vegetationsområden som kan fördröja/renera vatten samtidigt som de bidrar med rekreativa värden och stärkt biologisk mångfald. För att minska påverkan, skydda och bevara kommunens vattenmiljöer behöver planerade vattenvårdsinsatser (exempelvis våtmarker, rening/fördröjningsåtgärder dagvatten med mera) som pekats ut också få finansiering och faktiskt bli genomförda.</p> <p>Badelundaåsen är Västerås viktigaste grundvattentäkt. Planförslaget möjliggör en ny vägdragning vid sidan av åsen. Vägen ska enligt riktlinjer i planen inte innebära ytterligare genombrytning av åsen. Syftet med vägen är bland annat att avlasta från tung trafik på den smala vägen förbi Badelunda kyrka. Det är ur ett vattenperspektiv riskabelt att anlägga ny infrastruktur såsom väg eller järnväg så att åsen berörs. Att få bort tung trafik från den nuvarande vägsträckningen och därmed minska olycksrisken skulle dock kunna vara positivt för skyddet av grundvattenförekomsten. Vid all exploatering på eller i anslutning till</p>

	<p>Badelundaåsen krävs försiktighet för att skydda grundvattnet. Planen föreslår en flytt av de motorbanor som idag ligger i anslutning till Badelundaåsen. Även detta skulle kunna vara positivt.</p> <p>Planförslaget bedöms dock ändå medföra liten negativ konsekvens på vattenmiljön jämfört med nollalternativet utifrån mängden mark som tas i anspråk och det faktum att fler människor medför fler transporter.</p>
<p>Hushållning med naturresurser</p> 	<p>Planförslaget medför en måttligt negativ påverkan på jordbruksmark genom att den tas i anspråk för andra ändamål, framför allt transportinfrastruktur, bostäder och verksamheter jämfört med nuläget. Planförslaget gör ställningstagandet att jordbruksmark får tas i anspråk i direkt anslutning till kärnorna. Detta medför en risk för negativ påverkan på odlingslandskapet. Detta motverkas dock delvis genom att särskilt värdefulla områden för livsmedelsförsörjning ska skyddas från exploatering som ej är nödvändig för pågående markanvändning. Dessa områden pekas ut som särskilt lager i Mark och vattenanvändningskartan vilket är positivt och stärker skyddet. Ställningstaganden att bevara skog för närrekreation är positivt, dock pekas ganska mycket produktionsskog ut för byggnation. Tillgången till skog som råvara bedöms därmed påverkas negativt. En tät bebyggelse tar upp mindre markyta och ger förutsättningar för effektivt nyttjande av infrastruktur av olika slag. Exploateringsgrad styrs dock inte direkt av planförslaget.</p> <p>Ställningstaganden om att skydda stora grundvattentillgångar och möjligheten till produktion av dricksvatten är positivt för tillgången till rent vatten liksom förslaget att flytta motorsportanläggningar från Badelundaåsen.</p> <p>Planförslaget skyddar möjligheten att utvinna berg på de platser som utretts vara lämpliga avseende bergkvalitet och med hänsyn till störningsrisk vilket bedöms som positivt. Ett större område utpekade i planförslaget är nytt och därmed inte utrett enligt samma kriterier som övriga platser. Detta medför risk för olämplig lokalisering. Det finns risk att det stora antalet utpekade platser för bergtäkter kan medföra en överetablering av antalet bergtäkter i kommunen och därmed en försämrad resurshushållning.</p> <p>Att bygga ut med befintliga kommunikationsstråk samt satsa på utbyggd kollektivtrafik är bra bidrag till att få ett mer hållbart transport- och energisystem. Planeringsprincipen, där det mesta i vardagen är nära och kan nås till fots, med cykel eller kollektivtrafik visar på en intention att hushålla med energiresurserna och att möjliggöra en vardag som går att klara med hållbara transporter. Planförslaget möjliggör dock flertalet nya bebyggelsegrupper utanför utpekade kärnor vilket försvårar för detta. Sammantaget medför planförslaget små negativa konsekvenser för hushållning av naturresurser jämfört med nollalternativet. Ställningstaganden om skydd av dricksvatten bedöms dock bidra till en mer positiv bedömning.</p>
<p>Klimat</p> 	<p>Planförslaget innebär en påverkan på klimatet genom etablering av nya byggnader, infrastruktur och exploatering av tidigare obebyggd mark. Ökade hårdgjorda ytor kan, i ett förändrat klimat med mer intensiva skyfall och högre risk för översvämningar, leda till större belastning på dagvattenhanteringen. Planförslaget innehåller strategier för ökad hållbar mobilitet, ökad cirkulär ekonomi och fokus på grönblå strukturer vilket skulle kunna medföra positiva konsekvenser under förutsättning att de genomförs.</p> <p>Planförslagets inriktning mot nära och funktionsblandade stadsdelar, lokal service och god tillgång till gång-, cykel- och kollektivtrafik medverkar till att skapa hälsosamma, resurseffektiva och transportklimatsmarta livsmiljöer. Dessa delar medverkar till minskad klimatpåverkan per invånare, förbättrad lokal luftkvalitet och ökad motståndskraft mot värmeböljor och översvämningar. Planförslaget lyfter energisystem, möjligheter till förnyelsebar, återvunnen eller fossilfri energi och energieffektiv samhällsstruktur vilket stödjer mål 7. Samtidigt bekräftar planen natur- och grönstrukturens betydelse, vilket överensstämmer med mål 15, men fortsatt utbyggnad innebär risk för förlust av kolsänkor och naturvärden om inte tydliga avvägningar görs.</p> <p>Planförslaget möjliggör en befolkningsökning på cirka 30 000 invånare (jämfört med nollalternativet). Med dagens utsläppsnivå på cirka 2,4 ton CO₂-eq per person och år (exklusive konsumtion) innebär detta en potentiell ökning av de territoriella utsläppen med upp till 72 000 ton CO₂-eq per år jämfört med nollalternativet om inte utsläppen per invånare minskar kraftigt genom omställning. Befolkningsökningen innebär även ökat byggande, där byggskedets utsläpp är betydande, och ett större anspråk på mark som idag fungerar som kolsänka eller klimatutjämnande naturmiljö.</p> <p>I relation till målet om att Västerås ska nå nettonollutsläpp år 2040 ger översiktsplanen viktiga strukturella förutsättningar men är inte tillräcklig på egen hand. Planens fokus på hållbar mobilitet, lokala centra, tät bebyggelse och klimatanpassning är nödvändiga komponenter för att minska utsläppen per invånare, men omfattningen av ny bebyggelse och den långsiktiga befolkningsökningen skapar en betydande utsläppsbelastning som måste vägas upp genom mycket snabba och omfattande utsläppsminskningar, både i transportsektorn, i energisystemet och i byggskedet. Planen bidrar därmed i rätt riktning men säkerställer inte att nettonollmålet nås utan en starkare klimatstyrning i genomförandet.</p> <p>Sammanfattningsvis bedöms planförslaget ge små negativa konsekvenser avseende klimatpåverkan jämfört med nollalternativet på kort sikt. På lång sikt kan planen däremot bidra till en betydande minskning av klimatpåverkan förutsatt att dess strategier genomförs konsekvent och att omställningen mot hållbar mobilitet, förnybar energi och cirkulär resursanvändning drivs vidare. Fortsatt fokus på dessa aspekter är avgörande för att uppfylla relevanta delar av Agenda 2030 och stärka kommunens klimatarbete.</p> <p>Medskick genomförandestrategi: Planförslagets faktiska klimatpåverkan både när det gäller minskning av utsläppen och klimatanpassning beror i hög grad på hur markanvändning och bebyggelseutvecklingen sker i praktiken. Särskilt viktiga faktorer är:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exploateringsbehov och lokalisering: Val av läge för ny bebyggelse har stor betydelse för

	<p>transportbehov, markanspråk och bevarandet av ekosystemtjänster (mål 11, 13 och 15). Förtätning i kollektivtrafknära lägen kan minska utsläppen, medan exploatering av natur- och jordbruksmark ökar utsläppen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Typ av markanvändning: Möjlighet till lokal livsmedelsproduktion, dagvattenhantering, gröna ytor och kolsänkor påverkas av hur landskap omvandlas. Utveckla trädplantering, genomsläppliga ytor, våtmarker och ekologiska sambandsstråk. (mål 2, 11 och 15). • Typ av bebyggelse, materialval och byggteknik: Klimatpåverkan från byggskedet kan minska genom klimatsmart material, ökat återbruk och biobaserade material, energieffektiva byggnader och cirkulära lösningar (mål 9, 11 och 13). • Energi: Förutsättningar för lokal och småskalig produktion av förnybar energi (till exempel solenergi och geoenergi) har stor betydelse för målpuppfyllelse av mål 7 och 13. • Transporter: Utformning av transportsystemet, tillgång till kollektivtrafik, gång- och cykelvägar samt elektrifierad person och godslogistik påverkar utsläppen starkt (mål 9, 11 och 13).
<p>Risker (transport av farligt gods, miljöfarliga verksamheter, klimatrisker samt beredskap och försvar)</p> 	<p>Planförslaget innebär ökade flöden av godstrafik till hamnen, men området är välförsörjt med vägar för godstrafiken i och med förlängningen av Söderleden till hamnen.</p> <p>En flytt av motorbanor ger minskad risk för förorening av grundvattenförekomst i åsen.</p> <p>I vidare planering av ny bebyggelse behöver hänsyn tas till klimatförändringar och extrema väderförhållanden. Det är positivt att ytor för att ta hand om översvämningar finns utpekade i planförslaget.</p> <p>Planförslaget bedöms inte medföra någon förändring avseende konsekvenser för risker relaterade till beredskap och försvar jämfört med nollalternativet. En ökad tillgänglighet till trygghetspunkter och skyddsrum medför en effekt av ökad fysisk säkerhet för fler invånare över en större geografisk yta, vilket medför positiva konsekvenser jämfört med nollalternativet.</p> <p>Kollektivtrafiken med skärgårdsbåtar utökas och förstärks. Dessa stråk och zoner kommer delvis att korsas varandra och en högre frekvens/turtäthet kan därav föranleda viss riskökning i framtiden. Dock kan en ökad mängd fritidsbåtstrafik anses utgöra ett större problem än kollektivtrafik i kombination med gods.</p> <p>Sammanfattningsvis bedöms planförslaget ge både små positiva och negativa konsekvenser avseende risker jämfört med nollalternativet.</p> <p>Rekommendationer till kommande planering:</p> <p>Farligt gods: Uppdatera säkerhetsavståndsriktlinjer för hela kommunen.</p> <p>Vatten: Säkerställ långsiktig reservvattenförsörjning.</p> <p>Översvämningar: Planera ny bebyggelse med buffertzoner och gör stabilitetsutredningar.</p> <p>Värme: Placera samhällsfastigheter och bostäder nära gröna områden och genomför planens intentioner om en grönare stad.</p> <p>Krishantering: utreda skyddade utrymmen och fler trygghetspunkter.</p> <p>Skärgårdstrafik: Utforma för att minska risker vid mer frekventa transporter.</p>
<p>Kulturmiljö</p> 	<p>Planförslaget medför att kulturmiljön tydligt lyfts fram och värderas vid handläggning av nybyggnation på landsbygden. Det finns ett ökat intresse hos invånare att bo på landsbygden och i nollalternativet finns således en risk för att den historiska förståelsen för hur landskapet utvecklats byggs bort.</p> <p>Stora delar av det sammanhängande stadsområdet i Västerås omfattas av riksintresse för kulturmiljövården, framför allt de centrala delarna av staden. Samtidigt pågår omvandling och förändring inom innerstaden, där kommunen vill kunna växa och lägga på ytterligare en årsring kring befintlig bebyggelse. Den snabba utveckling som i nuläget sker utifrån gällande ÖP (nollalternativet) med bland annat utveckling av befintliga bebyggelsemiljöer, kan påverka kulturmiljön på ett negativt sätt. Nya årsringar kan skapa konsekvenser för miljöaspekten kulturmiljö. Inom tätorten kan det skapa intressanta stadsrum men det finns även risk att läsbarheten av kulturmiljöer minskar och att befintliga visuella samband skymms. Utanför tätorten kan nya årsringar riskera att fragmentera befintlig landskapsbild med höga kulturvärden.</p> <p>Förutsättningarna för bevarandet av värden behöver dock nödvändigtvis inte försämrats, eftersom planförslaget beskriver riktlinjer för att säkerställa hänsyn och minimera risken för negativ påverkan. Tydliga kartlager över områden som omfattas av skydd enligt plan- och bygglagens 8 kap 13 § liksom ställningstaganden för hur kommunen avser hantera kulturmiljöer utgör en förbättring av konsekvenserna för kulturmiljö jämfört med nollalternativet. I första hand avses kulturmiljövården skyddas genom underhandssamråd med markägare och länsstyrelsen. Vid behov kan formella skydd i detaljplan eller områdesbestämmelser krävas.</p> <p>Planförslaget möjliggör att skärgården utvecklas samtidigt som vikten av natur- och kulturvärden poängteras. Att tillgängliggöra skärgården så att fler får möjlighet att ta del av dess unika miljöer innebär en positiv konsekvens för kulturmiljön. Att bostadsbebyggelse på sikt möjliggörs på Ridön kan riskera att minska avläsbarheten av fisket och det småskaliga jordbruket som har präglat miljön. Ridön saknar aktuella kunskapsunderlag avseende kulturmiljön och öns kulturvärden behöver utredas inför en framtida utveckling för att inte riskera negativa konsekvenser för kulturmiljön. Bebyggelsen på Almö-Lindö föreslås omvandlas till permanentboende, vilket inte bedöms ha betydande konsekvenser för kulturmiljön eftersom ön inte utpekad som kulturmiljö och redan idag är bebodd. Inför en framtida exploatering bör kulturvärdena på platsen utredas. Planförslaget innebär även att Kvicksund kan växa. Kvicksund har idag flera olika årsringar och bör därför tåla även nyare tillägg utan att ge negativa konsekvenser för kulturmiljön.</p> <p>Att tung trafik inte längre ska trafikera vid Badelunda kyrka inom Badelundaåsens värdefulla kulturmiljö innebär en positiv konsekvens för kulturmiljön jämfört med nollalternativet.</p> <p>Sammanfattningsvis bedöms planförslaget medföra positiva konsekvenser för kulturmiljön jämfört med nollalternativet.</p>

<p>Luftmiljö</p> 	<p>Västerås stad planerar för fortsatt tillväxt och med ökad tillväxt ökar också andelen transportrelaterade utsläpp. I Västerås är det framför allt partikelhalterna som är ett problem och med ny lagstiftning som kräver lägre haltnivåer än tidigare innebär det också att det kommer att krävas en större omställning kring resandet än tidigare. Planförslaget kan möjliggöra fler resor med hållbara mobilitetslösningar, vilket kan bidra till att den negativa trenden för luftmiljön planar ut. Även att begränsa utvecklingen till ett antal landsbygds kärnor kan minska behovet av transporter med bil och då också bidra positivt till att minska mängden utsläpp.</p> <p>Sammantaget bedöms planförslaget kunna medföra både negativa och positiva konsekvenser jämfört med nollalternativet för god luftkvalitet. Trots att planförslaget innebär ökade rörelseflöden med risk för ökat resande med bil jämfört med nollalternativet, skulle de sammantagna insatserna och strategierna i planförslaget kunna ha större positiv inverkan än de som ingår i nollalternativet och minska luftföroreningar. Planförslaget innehåller dock inga tydliga ställningstaganden för att begränsa biltrafiken. För att planförslaget ska ha den positiva inverkan som beskrivs ovan är det centralt att säkerställa skiftet till mer hållbara transporter. Även mer förebyggande insatser med avseende luftmiljö behöver genomföras i kommande detaljplaner inom tätorten. Samt att ta fram strategier för hur barns skolvägar, lek- och lärmiljöer kan säkerställas ha god luftkvalitet.</p>
<p>Buller</p> 	<p>Planförslaget innebär fler invånare, bostäder och ett ökat användande av väg- och spårnätet. Ett ökat flöde av människor kommer innebära att bullernivåerna från transporter ökar.</p> <p>De utbyggnadsområden som ligger nära stora trafikflöden riskerar bullerproblem vilket behöver hanteras i detaljplaneskedet. En minskad flyghinder- och flygbullerzon kan leda till att byggnader placeras närmare flygvägar, vilket ökar bullerstörningar från flygplan och vägtrafik.</p> <p>Både nollalternativet och planförslaget behåller hamnverksamheten nära Västerås. Vid planering nära hamnen måste riksintresset och buller beaktas, eftersom störningar kan påverka bostadsområden nära hamnen. Ökad kollektivtrafik och aktivitet i skärgården kan leda till mer buller från transporter och byggnation, vilket kan påverka rekreationen och djurlivet negativt.</p> <p>Den generella risken för ökade bullernivåer bedöms kunna begränsas av planförslagets ställningstaganden om hållbar mobilitet. Planförslaget bedöms även hantera frågor om ökade bullernivåer på ett mer djupgående och långsiktigt sätt än i nollalternativet. Planen föreslår dock flera nya vägar vilket ökar risken att fler utsätts för buller på platser som tidigare inte varit bullerstörda.</p> <p>Sammantaget bedöms planförslaget medföra små negativa konsekvenser för buller jämfört med nollalternativet utifrån ökat antal transporter som följer av fler invånare och växande näringsliv.</p> <p>Rekommendationer: Många av landsbygds kärnorna ligger nära trafikerade vägar, vilket vid behov kräver insatser för att minska bullret. Utforma riktlinjer för de mest prioriterade områdena; ex. förskola, skola, äldreboende. Planförslaget identifierar möjliga strategier och insatser, storskaliga bulleråtgärder och samordning för en bättre boendemiljö.</p>
<p>Folkhälsa och välbefinnande</p> 	<p>Planförslaget bedöms påverka folkhälsan genom förändringar i luftkvalitet, buller, mobilitet, trygghet och tillgång till rekreations- och grönområden. Planförslaget tydliggör riktlinjer för en nära och funktionsblandad stad med stärkta gång-, cykel- och kollektivtrafikstråk, vilket förbättrar förutsättningarna för vardagsmotion, sociala möten och god livskvalitet. Planförslaget säkrar även plats för samhällsfastigheter och pekar ut områden för idrott och fysisk aktivitet, vilket stärker tillgången till service, organiserad och spontan idrott samt hälsofrämjande miljöer.</p> <p>Jämfört med nollalternativet bedöms planförslaget skapa bättre tillgänglighet till parker, natur och rekreativa miljöer samt ge fler möjligheter till aktiva resor. Samtidigt innebär fortsatt utbyggnad längs trafikstråk och nya vägar risk för ökade bullernivåer och lokalt försämrad luftmiljö, och nyttillkomna utbyggnadsområden utanför sammanhållen struktur riskerar att öka transportberoendet. Detta behöver hanteras i kommande planeringsskedet. Konsekvenserna är särskilt beroende av fortsatt arbete med trygghet, luftmiljö och grönstruktur.</p> <p>Sammantaget bedöms planförslaget dock ge små positiva konsekvenser för folkhälsa och välbefinnande jämfört med nollalternativet under förutsättning att omställning till hållbar mobilitet, stärkt tillgång till rekreation och en grönare stad samt planens intentioner om placering av samhällsfastigheter i rätt lägen (ej bullerutsatta och med förutsättningar för god luftkvalitet) genomförs. För goda livsmiljöer krävs balans mellan bostäder, samhällsfastigheter, service och arbetsplatser i gröna välfungerande utemiljöer.</p>
<p>Landskapsbild</p> 	<p>Planförslaget innebär en relativt stor utbyggnad av bebyggelsen inom kommunen. Det öppna jordbrukslandskapet påverkas när bostadsbebyggelse och infrastruktur tillkommer vilket ger konsekvenser för landskapsbild. Konsekvenserna är dock osäkra eftersom översiktsplanen är generell. Bebyggelse koncentreras delvis till landsbygds kärnor, vilket kan påverka lokala landskap, medan ny bebyggelse i tätorten kan berika bebyggelsen och den allmänna stadsbilden men också riskera att skymma siktlinjer och vyer. Planens ställningstaganden och medskick till fortsatta processer avseende användande av digital stadmodell som en del i planprocessen, att inkludera antikvarisk kompetens, dialog med staten etc. är positiva delar som stärker skyddet av landskapsbild och värdefull kulturmiljö. Storskalig urbanisering kan minska tillgången till det öppna jordbrukslandskapet. Planen nämner behovet av förnybar energi, men specificerar inte var, vilket kan påverka landskapsbild i jordbruks- och skogsområden.</p> <p>Planförslaget innebär till skillnad från nollalternativet ett tydligt ställningstagande för att spara rekreationsområden. Planen pekar dessutom ut den mest värdefulla jordbruksmarken för fortsatt brukande genom att ange Livsmedelsförsörjning som prioriterad markanvändning vilket säkrar en fortsatt öppet landskapsbild inom dessa områden. I nollalternativet ingår en mer flerkärnig struktur på landsbygden, vilken ger en mer oförutsägbar utveckling när det handlar om ny bebyggelse och i vilken</p>

	<p>omfattning utbyggnaden skulle ske. Möjligheten till 4x5 hus med förhandsbesked och flertalet utredningsområden för ny bebyggelse ger dock en otydlighet huruvida bebyggelse verkligen kommer koncentreras till kärnorna eller om en spridd bebyggelse ändå kan komma att påverka upplevelsen av landskapsbilden negativt.</p> <p>Sammantaget bedöms planförslaget kunna medföra små negativa konsekvenser för landskapsbilden jämfört med nollalternativet.</p> <p>För att undvika risk för mer negativa konsekvenser är det av stor vikt i kommande planeringsskeden att gestaltningen av nybyggnation görs med särskild hänsyn i områden med extra känsliga landskapskaraktärer.</p>
<p>Kumulativa effekter</p> 	<p>Kumulativa effekter är samverkande påverkan från en eller flera effekter, som kan förstärka, motverka eller skapa synergier, där effekterna tillsammans blir större än summan av de enskilda. Utifrån målområdena är bedömningen att följande kan vara aktuellt:</p> <p><i>Ett sammanhållet, tryggt och nära Västerås</i> Utbyggnad av många nya områden medför reducerad naturmark och en mer utbredd stadsstruktur. Flera nya vägar leder dessutom till ökade barriäreffekter. Detta tillsammans försvårar förutsättningarna för hållbara resor och bidrar till en ökad bilberoende utveckling. Samtidigt kan en mer koncentrerad utbyggnad i tätorten över tid stärka förutsättningarna för kollektivtrafik, gång och cykel lokalt vilket är positivt.</p> <p><i>Ett robust och grönt Västerås</i> Ett successivt ianspråktagande av mark för bebyggelse påverkar över tid tillgången till jordbruksmark, skog, naturvärden och dricksvattenresurser negativt. Klimatförändringar, som tex ökad risk för översvämning, skred och torka, förstärker tillsammans med den fysiska utbyggnaden belastningen på infrastruktur och viktiga ekosystem. Samtidigt kan tydligare styrning av markanvändningen skapa bättre långsiktig hushållning av jordbruksmark och naturvärden. Detta förutsätter att inte mer mark tas i anspråk än nödvändigt, att dricksvattnet skyddas och att vegetationstäckningen i redan befintliga områden på sikt ökar.</p> <p><i>Ett levande Västerås med stark identitet</i> Samlad påverkan från flera nya utvecklingsområden, klimatförändringar och ett flertal mindre detaljplaner kan försvåra möjligheten att förutse och säkerställa god anpassning till kulturmiljöer. Samtidigt kan tidig samordning i översiktsplanen ge bättre underlag för att skydda och utveckla kulturmiljöer och på så sätt säkerställa en god byggd miljö.</p> <p><i>Samlad bedömning</i> Flera av de identifierade kumulativa effekterna innebär negativa risker, dock bedöms planförslaget även kunna bidra till positiva effekter på längre sikt. Förbättrade förutsättningar för hållbara transportslag och ställningstaganden för stärkt grönstruktur, riktlinjer samt utpekade platser för klimatanpassning och skydd av grundvatten kan sammantaget ge en mer resurseffektiv och robust fysisk miljö än nollalternativet. Detta förutsätter framtagandet av en tydlig utbyggnadsstrategi med ett uttalat systemtänk som tar hänsyn till helheten, där prioriteringar mellan olika behov tydliggörs och som innehåller en målmedveten satsning på bevarande av värdefulla natur- och kulturmiljöer. Beroende på prioriteringar och vägval i genomförandet kan planen medföra antingen positiva eller negativa effekter i jämförelse med nollalternativet.</p> <p><i>Barn och unga</i> Planförslaget bedöms ha betydande påverkan på barn och ungas livsmiljöer. Planförslaget stärker riktlinjerna för trygga gång- och cykelstråk, närhet till grönområden och lokalisering av skolor och förskolor i miljöer med god luftkvalitet och låga bullernivåer. Det ger också bättre förutsättningar för klimatanpassade skol- och förskolemiljöer genom närhet till gröna och svalkande ytor, vilket är särskilt viktigt för små barn vid värmeböljor. Dessa faktorer är avgörande för barns rörelsefrihet, säkerhet och hälsa. Jämfört med nollalternativet förbättrar planförslaget förutsättningarna för tryggare skolvägar, mer jämlik tillgång till rekreation och minskad exponering för miljörelaterade risker. Risker kvarstår dock vid utveckling längs större trafikstråk där buller och luftföroreningar behöver hanteras i kommande planeringsskeden. Sammantaget bedöms planförslaget ge små positiva konsekvenser för barn och unga jämfört med nollalternativet.</p>

4.1 Agenda 2030

Den 25 september 2015 antog FN 17 globala hållbarhetsmål, med 169 delmål, som ska uppnås till år 2030. Genom att integrera mål för hållbarhet i den översiktliga fysiska planeringen ökar förutsättningarna för ett framgångsrikt arbete med hållbar utveckling. Arbetet med den strategiska miljöbedömningen har därför gjorts med de globala hållbarhetsmålen som grund och inleddes tidigt med genomförande av en hållbarhets-skanning. Syftet var att sätta avgränsningen på bedömningen så att den omfattar de relevanta hållbarhetsaspekterna av planförslaget, med hänsyn till både positiva och negativa konsekvenser.

I Tabell 6–1 redogörs för vilka mål som är relevanta för planförslaget och om planförslaget bedöms medverka till eller motverka att målen uppnås. Bedömningen har enbart gjorts för de mål som i hållbarhets-skanningen bedömdes ha stor påverkan (vara relevant i stor utsträckning). För många av målen kan planförslaget bidra till vissa av delmålen och samtidigt motverka andra.

Planförslaget bedöms främst bidra till att uppfylla följande globala mål:

Planförslaget riskerar att motverka uppfyllandet av följande globala mål:

Tabell 6-1 De globala hållbarhetsmålen. Bedömning av planförslaget i relation till målen inklusive delmålen.

Hållbarhetsmål	Relevans för ÖP samt bedömning
1 Ingen fattigdom	Målet bedöms vara relevant för ÖP i liten utsträckning.
2 Ingen hunger	Målet bedöms vara relevant för ÖP i liten utsträckning, i och med att det har en relativ indirekt påverkan på livsmedelsförsörjningen i regionen.
3 God hälsa och välbefinnande 	<p>Målet bedöms vara relevant för ÖP genom: Planförslagets påverkan på luftmiljö, fysisk aktivitet, trygghet och tillgång till rekreation.</p> <p>Planförslaget stärker inriktningen på hållbara transporter, närhet till service och tillgång till grönområden samt säkrar ytor för idrott och samhällsservice. Dessa faktorer kan sammantaget bidra till förbättrad hälsa och minskade miljörelaterade risker.</p> <p>Jämfört med nollalternativet förbättrar planförslaget möjligheterna till aktiva resor, vardagsnära fysisk aktivitet och tillgång till hälsofrämjande miljöer. Viss risk för ökade bullernivåer och lokalt försämrad luftkvalitet kvarstår längs starka stråk och behöver hanteras i senare planeringsskedet. Sammantaget bedöms planförslaget ge små till måttligt positiva konsekvenser för mål 3 jämfört med nollalternativet.</p>
4 God utbildning	Målet bedöms vara relevant för ÖP i liten utsträckning, då många andra faktorer avgör utöver lokaler, utrustningar och kommunikationer.
5 Jämställdhet	Målet bedöms vara relevant för ÖP i liten utsträckning, i och med det har många synergier med Mål 10 Minskad ojämlikhet, som ansågs mer relevant avseende förutsättningar för sårbara grupper.
6 Rent vatten och sanitet 	<p>Målet bedöms vara relevant för ÖP i stor utsträckning genom:</p> <ul style="list-style-type: none"> Mälaren osäker som vattentäkt redan om 50 år, vilket bör beaktas i ÖP. Badelundaåsen är betydande för stadens vattenrening och framtida skydd. Viktigt att beakta behov av utbyggnad av VA-system i relation till exploatering. Därför har mark reserverats inom staden för nytt avloppsreningsverk på lång sikt. <p>Att säkerställa skydd för dricksvatten är centralt. Genom att upprätta ett långsiktigt skydd för Badelundaåsen (sträckningen Hässlö till Brånsta) skapas rätt förutsättningar för att bevara dricksvatten av rätt kvalitet över tid.</p> <p>Planförslaget medverkar i viss utsträckning till målet genom att i nya vattenförsörjningsplanen innefatta en målsättning om att bygga ut hållbara och cirkulära system för dricksvattenförsörjning och avloppshantering.</p> <p>Planförslaget motverkar i viss utsträckning målet genom att andelen hårdgjorda ytor kommer att öka. Detta medför en risk i form att vattenmiljön i recipienterna kan påverkas negativt vid höga dagvattenflöden.</p> <p>För att medverka till målet, beakta att en ökad befolkning driver behovet av utökad VA-kapacitet och kan generera negativa konsekvenser på vattenmiljön om VA-systemet inte byggs ut i tillräcklig omfattning eller om reningen blir bristfällig. En ökad befolkning kommer att leda till att volymen renat avloppsvatten som släpps till recipient ökar. Utsläppet sker till recipient som idag inte når upp till god vattenstatus och där åtgärder behöver sättas in.</p> <p>Beakta även att naturlig fördröjning sänker belastningen på de dagvattensystem som finns nedströms inom Västerås.</p> <p>Planförslaget bedöms medföra liten negativ konsekvens på vattenmiljön jämfört med nollalternativet. För att påverka detta i en positiv riktning krävs en restriktiv hållning till exploatering i eller i anslutning till åsen.</p>

<p>7 Hållbar energi för alla</p> 	<p>Målet bedöms vara relevant för ÖP i stor utsträckning genom att:</p> <ul style="list-style-type: none"> Tillräckliga ytor för både produktion, lagring och överföringskapacitet behöver avsättas för att möta framtidens behov. Effektbehovet avvägning mellan näringsliv och invånarna. Beakta konsekvenser av nytillskott av energiintensivt näringsliv relaterat till profil på nya verksamhetsområden. Energiintensivt näringsliv bör ställas i relation till hur det skapar nya arbetstillfällen för att kunna väga samhällsnyttan mot samhällskostnader. <p>Planförslaget medverkar till att uppnå målet genom att bygga ut befintliga kommunikationsstråk samt satsa på utbyggd kollektivtrafik. Planeringsprincipen om ett nära Västerås där det mesta i vardagen ska kunna nås till fots, med cykel och kollektivt visar på en intention att hushålla med energiresurserna och att möjliggöra en vardag med hållbar mobilitet som grund.</p> <p>Planförslaget medverkar till att uppnå målet genom att lyfta fram renovering av befintliga byggnader som ett sätt att energieffektivisera.</p> <p>Planförslaget medverkar till att uppnå målet genom att den bedöms medföra bättre möjligheter till grön klimatomställning med ökad elektrifiering, vilket innebär måttliga positiva effekter avseende aspekten hållbar energiförsörjning jämfört med nollalternativet. Planförslaget medverkar till att en god eldistribution möjliggörs genom att säkra plats för transmissionsnätet. Det är dock inga specifika områden utpekade i planförslaget för solcellsparker eller vindkraft så bedömningen om förnybar energiproduktion och tillgången därtill blir osäker.</p> <p>Huruvida planförslaget medverkar eller motverkar till målet genom planer för verksamheter och handelsområden är oklart. För att medverka till målet, beakta att bygga med goda storregionala pendlingsmöjligheter, samt järnvägens möjlighet till regionala och interregionala resor och arbetspendling. Beakta även varsamhet vid lokaliseringar med särskilda egenskaper såsom intill hamnen och kombiterminalen i Hacksta, men även i närheten av kombiterminalen i Tillberga.</p>
<p>8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt</p> 	<p>Målet bedöms vara relevant för ÖP i stor utsträckning genom:</p> <ul style="list-style-type: none"> Förutsättningar för att nya verksamhetsområden inte blir för homogena, samt att det finns områden med olika profil i strategiska lägen. (Jmf TÖP 73) Möjlighet till klusterbildning för näringslivet i nyttkomna verksamhetsområden. Förutsättningar för flexibilitet och för näringslivet att omgruppera, planerna för alternativ, vissa industriområden kan ändra karaktär över tiden. Tillgänglighet (transporter) till utvecklingsområden för industrin. <p>Planförslaget medverkar till att uppnå målet genom att tillhandahålla ytor som är tillräckliga för att klara tillväxt i linje med de behov som kan förväntas, sett till befolkningstillväxten. Planförslaget bedöms ge goda möjligheter till stärkt näringsliv och bidra till arbetstillfällen och lokal och regional ekonomi.</p> <p>Planförslaget medverkar till att uppnå målet genom att lyfta fram integrerade näringslivs- och handelsområden inom blandade stadsmiljöer. I samband med planerad komplettering av bebyggelse förväntas även behovet av service öka, vilket kan stärka områdenas stadsliv och attraktivitet.</p> <p>Planförslaget medverkar även till målet genom att serviceutveckling planeras inom stadsdelar. Planförslaget varken medverkar eller motverkar målet, jämfört med nollalternativet, genom insatser i planförslaget för att stärka utsatta områden. Det framgår att olika bostadsformer ska blandas med intentionen att skapa en god blandning från olika socioekonomiska nivåer.</p> <p>Detta kan bidra till minskad social splittring, bättre skolmiljöer och fler möjligheter för alla att delta på arbetsmarknaden. Att aktivt arbeta med dessa frågor i dialog med invånarna och genom medveten stadsutveckling är avgörande för att skapa ett mer jämlikt och hållbart samhälle.</p>
<p>9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur</p> 	<p>Målet bedöms vara relevant för ÖP i stor utsträckning genom:</p> <ul style="list-style-type: none"> Förutsättningar för ertillgång och effektkapacitet, liksom tillgång till värme, kyla och vatten. ÖP kan ta ställning till rimlig kapacitet avseende utbyggnad av väginfrastrukturen. (Jmf TÖP) Olika profil på verksamhetsområden för att möjliggöra att en etablering inte blockerar upp, ex. en verksamhet som inte behöver hamnen ska ligga någon annanstans så att de som beror av hamnen får plats där och låser upp strategiskt viktiga lägen. Verksamhetsområden kan genom lokalisering och storlek främja klusterbildning inom olika sektorer, vilket gynnar hållbart näringsliv. Potential i samarbete med utbildningssektorn/ akademien. Befintlig potential för kluster kring livsmedel. Förutsättningar att påverka tillgänglighet till utvecklingsområden för industrin, arbetspendling, och godstransporter (järnväg, hamn eller farligt gods-vägar, eller höga flöden). <p>Planförslaget medverkar till målet genom att underlätta för diversifiering, och kluster genom expansion och att möjliggöra rockader. Planförslaget bedöms innehålla tillräckliga ytor för att möjliggöra etableringar från små till mycket stora företag i olika branscher, samt tillhandahålla flexibilitet och möjlighet för verksamheter att anpassa sina lokaler och sitt läge efter dagens och kommande förutsättningar. Planförslaget bedöms även skapa möjligheter för att det ska kunna etableras nya starka nischer inom industri. Klustring av verksamhetsområden avskilt från bostäder är en fördel för att minska risken för omgivningsstörning.</p> <p>Planförslaget medverkar till målet genom att livsmedelsförsörjning pekas ut som prioriterad markanvändning.</p>

	<p>Planförslaget medverkar till målet genom att främja möjligheter för klusterbildning med akademien, genom "Kunskap/Hälsotråket". Detta förbättrar förutsättningarna för mobilitet med koppling till Universitetet, men även inom staden generellt, vilket även bland annat gymnasieskolor kan dra nytta av.</p> <p>Planförslaget medverkar till målet genom förbättrade kommunikationsmöjligheter, vilket underlättar rekrytering av rätt kompetenser och främjar företagsutveckling. Det uppmuntrar också deltagande i forsknings- och innovationsprojekt för att skapa framtidens lösningar.</p>
<p>10 Minskad ojämlikhet</p> 	<p>Målet bedöms vara relevant för ÖP genom att:</p> <p>Planförslaget bedöms stärka jämlik tillgång till service, mobilitet, rekreation, idrott och samhällsfunktioner i både tätort och landsbygd. Planförslaget lyfter behovet av blandade bostadsformer, prioriterade kollektivtrafikstråk och utveckling av landsbygdskärnor med stärkt serviceutbud.</p> <p>Jämfört med nollalternativet förbättrar planförslaget möjligheterna att minska geografiska skillnader i tillgång till samhällsservice och vardagsfunktioner. Samtidigt finns risk att socioekonomiska skillnader förstärks i attraktiva lägen om utvecklingen inte kombineras med tillgängliga bostadsalternativ, vilket behöver följas upp i kommande planeringsskeden.</p> <p>Sammantaget bedöms planförslaget ge små till måttligt positiva konsekvenser för mål 10 jämfört med nollalternativet men risken för ökade socioekonomiska skillnader i attraktiva lägen behöver uppmärksammas i kommande skeden.</p>
<p>11 Hållbara städer och samhällen</p> 	<p>Målet bedöms vara relevant för ÖP i stor utsträckning genom:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ny exploatering i sig riskerar att öka socioekonomiska skillnader om det inte motverkas genom till exempel bostäder i flera prisklasser och för olika målgrupper, dialog och medskapande. ÖP kan peka ut fokusområden för markanvisningsprocessen, som är viktiga för demokratiska processer eller övrigt i linje med strategiska mål. Natur och kulturvärden påverkar identitet och attraktionskraft, dessa är förutsättningar för att Västerås kan vara unikt på lång sikt. ÖP kan ge förutsättningar för sammanhållning mellan stad och land, med olika perspektiv, samt koppling till städer utanför kommunen. Barnperspektiv på barriärer och strukturer (transportsystem, otrygga äldre gångbroar, tunnar, mm), annorlunda förutsättningar för vuxna och barn. <p>Hållbara städer och samhällen är ett viktigt mål där många olika aspekter inryms. Planförslagets medverkan/motverkan till att uppnå flertalet av dessa aspekter bedöms under Mål 3, 10, 13, 15 då många aspekter överlappar med dessa mål.</p> <p>En aspekt som inte inryms under något av de andra målen är dock kulturmiljö, vilket även kopplar till stadens identitet och attraktionskraft. Ur denna aspekt medverkar planförslaget till Mål 11 genom positiv konsekvens för kulturmiljön jämfört med nollalternativet. Kulturmiljön bidrar till trivseln i staden som är en viktig aspekt i att skapa miljöer som är levande och hållbara på sikt. I kommande planeringsskeden kan ytterligare medverkan till målet ske genom att landskaps- och kulturmiljöanalyser, kulturvärdesinventeringar tas fram, att kartläggning av forn- och kulturlämningar tas fram, samt att gestaltningen av nya byggnader görs med särskild hänsyn där det råder extra känsliga landskapskaraktärer. Planförslaget möjliggör för nya årsringar inom kulturmiljöer, vilket kan ge intressanta nya stadsrum, men kan också riskera att minska läsbarheten av befintliga miljöer och historiska samband. För att inte riskera skapa negativa konsekvenser behöver bebyggelse planeras och utformas med hänsyn till stads- och landskapsbilden, natur- och kulturvärden på platsen och intresset av en god helhetsverkan. Enligt politiken för gestaltad livsmiljö ska långsiktiga värden om kvalitet och hållbarhet inte underordnas kortsiktiga ekonomiska intressen i genomförandet av planförslaget, för att uppnå positiva konsekvenser för målet.</p> <p>När staden växer är marken en ändlig resurs som behöver rymma både bebyggelse och andra funktioner. Planförslaget föreslår mer grönska i hårdgjorda områden och ökad krontäckningsgrad, vilket har positiva konsekvenser för målet både genom klimatanpassning och förbättrad folkhälsa. Utbyggnad av staden bör ske "inifrån och ut" för en sammanhållen stad.</p> <p>Planförslaget medverkar till delmål om hållbara transportsystem till alla genom utbyggnad av kollektivtrafiken. En ny tvärlinje genom Norrleden och Österleden föreslås, liksom kollektivtrafik på vatten som tillgängliggör Mälarskärgården för fler. Utbyggnad av kollektivtrafiken tillser behoven av mobilitet hos de som av olika skäl inte kör egen bil som barn, äldre, funktionshindrade eller personer med låg inkomst. Även cykelnätet föreslås byggas ut, vilket skulle tillgängliggöra hållbart resande för fler delar av Västerås.</p> <p>Skyfallstråk pekas ut i planförslaget, vilket bidrar till att uppnå delmålet om att mildra de negativa effekterna av naturkatastrofer.</p> <p>Planförslaget medverkar även i viss utsträckning till Mål 11 genom att stödja användning av återvunnet material genom att upprätta materialförsörjningsplaner samt sätta riktlinjer för upphandling av material i byggprojekt. Även genom att fortsättningsvis vilja utveckla sin styrning och lägga ett större fokus vid att nyttja befintliga resurser i stället för att enbart bygga nytt.</p> <p>Sammantaget bedöms planförslaget medverka till Mål 11.</p>

	<p>Planförslaget kan medverka ytterligare till målet på lång sikt, om förutsättningarna för en hållbar och klimatanpassad livsstil och verksamhetsutövning tas till vara under exploateringen. Då finns förutsättning för att konsekvenserna av planförslaget avseende klimatpåverkan kan bli positiva jämfört med nollalternativet. Om konventionell utbyggnad sker, där hänsyn inte tas till cirkulära flöden och gemensamma lösningar och satsningar på hållbara transporter utblir, finns risk för negativa konsekvenser för klimatet.</p>
12 Hållbar konsumtion och produktion	<p>Målet bedöms vara relevant för ÖP i liten utsträckning, i och med att relevanta punkter starkare relaterar till andra Agenda 2030-mål</p>
13 Bekämpa klimatförändringarna 	<p>Målet är i hög grad relevant för ÖP eftersom mark- och vattenanvändning, bebyggelsestruktur, transportsystem och grönstruktur har direkt påverkan på både utsläppsutvecklingen och kommunens klimatrelaterade sårbarhet. Översiktsplanen anger inriktningen för hur Västerås ska växa fram till 2070 och ger därmed också förutsättningarna för att minska utsläppen per invånare, hantera klimatrisker och skapa en samhällsstruktur som är förenlig med nationella och internationella klimatmål.</p> <p>Planförslaget medverkar till målet genom att:</p> <ul style="list-style-type: none"> Hållbar mobilitet gynnas genom prioritering av gång-, cykel- och kollektivtrafik, samt genom utvecklingen av stadsdelscentra och landsbygdskärnor med stärkt service. Detta minskar behovet av bilresor och kan sänka utsläppen per invånare. Klimatanpassningen stärks genom fokus på dagvattenhantering, blågröna strukturer och identifierade riskområden för översvämning och värmeböljor. Dessa åtgärder ökar robustheten i en framtid med mer extremväder. Resurseffektiv samhällsstruktur främjas genom nära och funktionsblandad bebyggelse, vilket skapar bättre förutsättningar för energieffektiva lösningar och minskad resursanvändning. Lägre utsläpp per invånare på lång sikt bedöms vara möjliga genom planens ambitioner att erbjuda korta avstånd till vardagservice, möjlighet att välja hållbara transporter och energisnåla boendeformer. <p>Sammantaget bidrar dessa delar till att reducera växthusgasutsläppen och stärka samhällets förmåga att hantera klimatförändringar.</p> <p>Planförslaget motverkar till målet genom att:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ökade hårdgjorda ytor innebär större dagvattenflöden och ökad sårbarhet vid skyfall och översvämning. Detta kan innebära högre resursbehov och risker kopplade till klimatanpassning. Nybyggnation och markexploatering ger upphov till betydande utsläpp i byggskedet och riskerar att minska kolsänkor om natur- eller jordbruksmark tas i anspråk. Ökade transportvolymerna i takt med tillväxt kan motverka klimatmålen om inte elektrifiering, kollektivtrafikförsörjning och transporteffektiva lösningar utvecklas i takt med befolkningstillväxten. <p>Översiktsplanen möjliggör en befolkningsökning från cirka 230 000 invånare år 2050 till 260 000 invånare år 2070 – en ökning med 30 000 invånare. Med dagens territoriella utsläppsnivå (2,4 ton CO₂-eq per invånare och år) skulle detta motsvara upp till 72 000 ton CO₂-eq extra per år om utsläppsminskning per invånare uteblir. Även vid en kraftig minskning av utsläpp per invånare kommer den totala utsläppsmängden att öka om inte omställningsåtgärder genomförs i hög takt. Planförslagets möjligheter att minska utsläppen per invånare behöver därför väga upp för den ökade mängden invånare för att målet ska kunna nås. Befolkningsökningen innebär således en strukturell klimatutmaning, där planens positiva klimatstrategier måste genomföras fullt ut för att motverka ökningen av den totala klimatpåverkan.</p> <p>Planförslaget bedöms delvis bidra till att uppfylla Agenda 2030 mål 13. De positiva strategierna kring hållbar mobilitet, klimatanpassning och resurseffektiv samhällsstruktur är starka och långsiktiga viktiga. Samtidigt bedöms den ökade befolkningen, omfattande ny exploatering och högre grad av hårdgörande av mark innebära betydande klimatpåverkan om inte ytterligare styrning och krav införs i efterföljande planering.</p> <p>Sammantaget ger planförslaget måttligt positiva konsekvenser för mål 13, med god potential att bidra till minskad klimatpåverkan per invånare, men med risk för att den totala klimatpåverkan ökar till följd av befolkningstillväxt och byggrelaterade utsläpp. Utfallet är därför starkt beroende av hur planen genomförs och vilka klimatåtgärder som följer i kommande skeden.</p>
14 Hav och marina resurser	<p>Målet bedöms vara relevant för ÖP i liten utsträckning</p>
15 Ekosystem och biologisk mångfald 	<p>Målet bedöms vara relevant för ÖP i stor utsträckning genom:</p> <ul style="list-style-type: none"> Påverkan på Mälaren, främst genom dagvattenhantering och genom att Mälaren är recipient för hela tätortens avloppshantering. Påverkan på skärgården genom ökad trafikering och exploatering av naturmiljöer. Återställande av våtmarker och andra ekosystem. Förutsättningar att bevara skog för närrecreation i många pågående stadsutvecklingsprojekt. Höga ekologiska värden, artskydd, och biodiversitet viktiga frågor för ÖP. Påverkan på ekosystemtjänster: försörjande, reglerande, stödjande och kulturella. <p>Planförslaget medverkar till målet genom den generella riktlinjen att bygga på redan ianspråktagen mark, och att om- och tillbyggnader alltid ska övervägas.</p>

	Planförslaget motverkar till målet genom den negativa påverkan på naturmiljön som exploateringen kommer ha, eftersom jordbruksmark och naturmark kommer tas i anspråk för bebyggelse och infrastruktur.
16 Fredliga och inkluderade samhällen	Målet bedöms vara relevant för ÖP i liten utsträckning
17 Genomförande och globalt partnerskap	Målet bedöms vara relevant för ÖP i liten utsträckning

4.2 Nationella mål

Tabell 6-2 nedan redovisar vilka miljö kvalitetsmål som Sverige har. Fetmarkerade mål är de som bedöms påverkas av planförslaget.

Tabell 6-2 Sveriges nationella miljö kvalitetsmål.

Nationella miljö kvalitetsmål	
Begränsad klimatpåverkan	Grundvatten av god kvalitet
Frisk luft	Hav i balans samt levande kust och skärgård
Bara naturlig försurning	Myllrande våtmarker
Giftfri miljö	Levande skogar
Skyddande ozonskikt	Ett rikt odlingslandskap
Säker strålmiljö	Storslagen fjällmiljö
Ingen övergödning	God bebyggd miljö
Levande sjöar och vattendrag	Ett rikt växt- och djurliv

Tabell 6-3 redovisar vilka nationella miljö kvalitetsmål som är relevanta för planförslaget och om planförslaget medverkar eller motverkar till att uppnå målen. De nationella miljö kvalitetsmålen *Skyddande ozonskikt*, *Säker strålmiljö*, *Hav i balans*, *Levande kust och skärgård* samt *Storslagen fjällmiljö* bedöms inte eftersom de behandlar områden utanför kommunen och/eller inte är relevanta i detta ÖP sammanhang.

Tabell 6-3 Nationella miljö kvalitetsmål. Orange färg innebär motverkande av att uppnå målet, gul färg innebär att översiktsplanen både motverkar och medverkar till att uppnå målet, grön färg innebär att planförslaget medverkar till att uppnå målet.

Nationella mål	Bedömning
Begränsad klimatpåverkan	<p>Planförslaget innehåller flera strategier som kan bidra positivt till målet, framför allt genom fokus på gång-, cykel- och kollektivtrafik, utveckling av nära och mer funktionsblandade stadsdelar samt satsningar på lokal service och arbetstillfällen som minskar behovet av bilresor. Dessa delar bedöms på sikt kunna sänka utsläppen per invånare.</p> <p>Samtidigt innebär planförslaget en möjlig befolkningsökning, från cirka 230 000 invånare 2050 till 260 000 invånare 2070. Denna ökning på 30 000 invånare medför betydande nya utsläpp översiktligt sett, särskilt om inte kraftfulla utsläppsminskande åtgärder införs i snabb takt. Nybyggnation och exploatering leder också till ökade utsläpp i byggskedet och risk för förlust av natur- och jordbruksmark som fungerar som kolsänkor. Ökad andel hårdgjorda ytor kan dessutom försvåra klimatanpassningen och medföra större klimatrelaterade resurser för hantering av dagvatten och värme, vilket indirekt påverkar utsläppsutvecklingen. Möjligheter till förnybar energi och energieffektivitet nämns, men kopplingen till klimatmål och krav är ännu svag.</p> <p>Sammanvägt bedöms planförslaget därför ha både positiva och negativa konsekvenser, där de strukturella strategierna för hållbar mobilitet bidrar i positiv riktning medan den ökade bebyggelsen och befolkningsökningen innebär en negativ påverkan på den totala utsläppsnivån. På lång sikt kan ÖP minska utsläppen per invånare, förutsatt genomförande av hållbara mobilitets- och bebyggelsestrategier men utan ytterligare styrning riskerar planförslaget att endast delvis bidra till målpuppfyllelsen.</p> <p>Medskick till genomförandestrategi: För att översiktsplanen ska bidra ännu mer till miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan skulle bland annat följande behöva säkerställas och stärkas i vidare planering och genomförande:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Snabb och kraftig minskning av utsläpp per invånare, särskilt genom elektrifiering av transporter, fossilfria uppvärmningssystem och energieffektiva byggnader. 2. Krav på klimatneutralt eller kraftigt klimatförbättrat byggande, inklusive återbruk, klimatförbättrat betong, minskad materialanvändning och styrning mot låga utsläpp i byggskedet. 3. Skydd och utveckling av kolsänkor, såsom jordbruksmark, våtmarker och skogspartier, samt kompensering för mark som tas i anspråk t ex kompensationspooler. 4. Tydliga riktlinjer för mindre hårdgjord mark och mer genomsläppliga ytor, grönytefaktorer och trädplantering som minskar klimatrelaterad belastning. 5. Transporteffektiv bebyggelseutveckling med ännu starkare fokus på kollektivtrafiknära lägen, cykelinfrastruktur och minimering av bilberoende i nya områden.
Frisk luft	<p>Planförslaget innebär inga nya stora utsläppskällor i jämförelse med nollalternativet, men det är dock oklart i dagsläget vilka nya verksamheter som kan komma att etableras inom de nya verksamhetsområdena och deras eventuella påverkan på luftmiljön. Satsningar på gång- och cykelvägnät och kollektivtrafik är positivt för att minska mängden transportrörelser med bil. Ett ökat antal invånare medför dock risk för konstant eller ökad mängd trafik vilket då skulle medföra en negativ påverkan på luftkvaliteten. Planförslaget bedöms därmed bidra både positivt och negativt till målpuppfyllelsen i jämförelse med nollalternativet.</p>

Bara naturlig försurning	Planförslaget bedöms bidra både positivt och negativt till målpuffyllelsen i jämförelse med nollalternativet. Positivt genom att planförslaget främjar hållbara mobilitetslösningar så att personbilstransporterna, och därmed utsläppen från bilavgaser, minskar. Samtidigt påverkar planförslaget negativt genom att det bidrar till att andelen tunga transporter (som fortfarande i huvudsak drivs med fossila bränslen) kommer att öka jämfört med nollalternativet. Andelen försurade sjöar och vattendrag har under lång tid haft en positiv utveckling i länet (>4% av sjöarna är påverkade). Naturliga förutsättningar i kommunen innebär att sjöar och vattendrag här är välbuffrade och därför inte påverkade av försurning.
Giftfri miljö	Planförslaget precis som nollalternativet bedöms bidra positivt till målpuffyllelsen genom att områden inom tätorten med förorenad mark kommer att saneras innan nya byggnader eller infrastruktur anläggs. Den ökade andelen hårdgjorda ytor som nya vägar och bebyggelse medför riskerar dock att bidra till större spridning av giftiga ämnen.
Ingen övergödning	<p>Planförslaget väntas bidra till liten negativ konsekvens jämfört med nollalternativet trots en del förbättringsarbete. De största utsläppskällorna av näringsämnen till sjöar och vattendrag sker främst från jordbruk och renat avloppsvatten från avloppsreningsverk men också från små avlopp och industri samt från dagvatten. Andra utsläppskällor är från fordonstrafik och industrier. Planförslaget innebär en ökad risk för att mängden dagvatten ökar i samband med att andelen hårdgjorda ytor ökar. Skyddsåtgärder som bidrar till fördröjning och rening kan reducera näringsinnehållet i dagvattnet. I takt med att staden växer ökar också utsläppen av renat avloppsvatten till recipienterna. De större reningsverken har miljötillstånd att förhålla sig till men konsekvensen blir trots allt att en större volym renat avloppsvatten kommer att nå recipienterna. För de enskilda avloppen är det viktigt att de placeras rätt utifrån naturgivna förutsättningar och att de förses med tillräckligt bra reningsteknik för att inte påverka nedströms recipient mer än nödvändigt. Det finns också risk att utsläppen från tunga transporter ökar lokalt när befolkningen växer och det ger ett bidrag till ökade kväveutsläpp i atmosfären som når vattnet. Gällande utsläpp av övergödande ämnen från jordbruket ses ingen skillnad mellan planförslag och nollalternativ.</p> <p>En viktig riktlinjen staden har att förhålla sig till är att minska mängden näringsämnen till sjöar och vattendrag. För att minska belastningen av näringsämnen har Västerås pekat ut ett antal lämpliga platser för att anlägga/restaurera våtmarker. Detta bedöms som ett positivt bidrag för att uppnå miljömålet.</p>
Levande sjöar och vattendrag	<p>Planförslaget väntas bidra till liten negativ konsekvens jämfört med nollalternativet trots en del förbättringsarbete genomförs. Sjöar och vattendrag inom kommunen är sedan lång tid kraftigt påverkade av människan. Detta har lett till att vattenmiljöernas fysiska utseende har förändrats genom dikning för att vattnet snabbare ska rinna av landskapet. Som ett resultat bidrar detta till en utarmning av livsmiljöer i sjöar och vattendrag och läckage av näringsämnen och miljögifter. De allra flesta vattenmiljöerna inom kommunen når inte god ekologisk och kemiska status (MKN). Planförslaget medför ny bebyggelse och att fler hårdgjorda ytor i anslutning till bland annat Mälaren etableras. Strandzonen förlorar därför sin viktiga ekologiska funktion. Det finns därför en risk att belastningen av näringsämnen och föroreningar ökar till berörda sjöar och vattendrag.</p> <p>Det är dock uttalat att MKN (ekologisk och kemiska status) ska uppnås för respektive vattenförekomst. En annan riktlinje är att minska mängden näringsämnen och gifter till sjöar och vattendrag och att arbeta med och att utveckla de ekosystemtjänster som handlar om vatten. Det finns också en ambition om att bryta upp vissa rörelagda vatten så att de åter kan rinna i dagen, vilket kommer att återskapa en del livsmiljöer i vatten. Kommunen verkar också för att de dammar som nu prövas inom ramen för den nationella planen för vattenkraft, blir passerbara för fiskar och andra vattenlevande djur.</p>
Grundvatten av god kvalitet	Planförslaget bedöms bidra positivt till målpuffyllelsen under förutsättning att de i planförslaget skarpa riktlinjer om att skydda områden tillhörandes Badelundaåsen genomförs och att arbete med att bygga ut hållbara och cirkulära system för dricksvattenförsörjning och avloppshantering fortsatt sker.
Myllrande våtmarker	Planförslaget bedöms bidra både positivt och negativt till målet. Planen pekar ut flera lämpliga platser för återvätning vilket är positivt. I genomförandet är dialog med berörda markägare samt närboende viktigt. Planförslaget innehåller dock även flera utbyggnadsområden i skogsmark vilket riskerar att påverka befintliga sumpskogar negativt och minska landskapets vattenhållande förmåga.
Levande skogar	Planförslaget pekar ut flera grönområden vilket ger ett positivt bidrag till uppfyllande av målet liksom ställningstaganden om att rekreationsskogar intill landsbygds kärnorna och tätorten ska prioriteras och bevaras. Dock föreslås en hel del ny exploatering i på det som idag är produktionskog vilket försvårar möjligheten till uppfyllande av miljömålet. Planförslaget bedöms bidra både positivt och negativt till målpuffyllelsen.
Ett rikt odlingslandskap	Planförslaget slår fast fyra prioriterade landsbygds kärnor där det kommer vara tillåtet att i viss utsträckning ta i anspråk jordbruksmark för ny bebyggelse. Detta medför i sig en viss risk för negativ påverkan på odlingslandskapet. Detta motverkas dock delvis genom att särskilt värdefulla områden för livsmedelsförsörjning ska skyddas från exploatering som ej är nödvändig för pågående markanvändning. Dessa områden pekas ut som särskilt lager i Mark och vattenanvändningskartan vilket är positivt och stärker skyddet. Inom dessa områden ska livsmedelsförsörjning prioriteras. Även ställningstaganden om skydd av närrekreation kan bidra till möjligheten till uppfyllandet av miljömålet i det fall särskild hänsyn tas till ängs- och betesmark, utblickar över det öppna landskapet etc i fortsatt planering. Planförslaget bedöms bidra både positivt och negativt till målpuffyllelsen

God bebyggd miljö	Riktlinjerna kring att utveckla tätorter, bygga ut befintlig kollektivtrafik och att boende ska ha nära till natur och grönområden ger ett positivt bidrag till uppfyllandet av målet. Planförslaget kan stärka bevarandet av och tillgången till såväl reglerande ekosystemtjänster som kulturella ekosystemtjänster för fler. Även ställningstagandet om att främja användandet av cykel främjar målfyllnad. Planförslaget medför att kulturmiljön tydligt lyfts fram och innehåller ställningstaganden som stärker fokuset och därmed kvaliteten i den gestaltade livsmiljön som kan bidra till att uppfylla målet. Hög arkitektonisk kvalitet beskrivs som en strategi för tillkommande årsringar i city samt för utvecklandet av stadsdelskärnorna, vilket kan bidra positivt till målet. Att låta ny bebyggelse tillkomma i anslutning till befintlig bebyggelse möjliggör också effektivt användande av infrastruktur för el, avfall och VA vilket ger ett positivt bidrag till uppfyllande av målet. Att tillgängliggöra skärgården och stärka dess natur- och rekreationsvärden kan bidra till att uppfylla målet. Flera utredningsområden för ny bebyggelse utanför kärnorna ger dock en otydlighet huruvida bebyggelse verkligen kommer koncentreras till kärnorna eller om en spridd bebyggelse ändå kan komma att bli resultatet. Planen föreslår även många nya vägar vilket riskerar att fragmentera landskapet, bidra till fler transportrörelser samt utsätta fler områden för ökat buller.
Ett rikt växt- och djurliv	Planförslaget bedöms kunna bidra både positivt och negativt till målfyllelse jämfört med nollalternativet. Genom att ta ställning för att bevara tätortsnära natur bidrar planförslaget till att bevara den biologiska mångfalden. Det bedöms dock finnas en risk för fragmentering av arters livsmiljöer om inte hänsyn tas till dessa i samband med nästa steg i planeringen. Därutöver finns en risk att den planerade bebyggelsen sker mer utspritt och inte koncentrerat etappvis, det riskerar fragmentera livsmiljöer ytterligare. Hänsyn till såväl skyddsvärda arter som deras livsmiljöer måste inkluderas i genomförandet av planen. Detta är av särskild vikt i samband med eventuell exploatering och utveckling av infrastruktur i skärgården. Då rekommenderas att utredningar av både terrestra och limniska miljöer tas fram.

Planförslaget medverkar till att uppfylla de nationella målet Grundvatten av god kvalitet. Planförslaget både medverkar och riskerar att motverka uppfyllandet av de nationella målen Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Giftfri miljö, Bara naturlig försurning, Levande skogar, Myllrande våtmarker, Ett rikt odlingslandskap, God bebyggd miljö och Ett rikt växt- och djurliv. Planförslaget riskerar att motverka uppfyllandet av mål kopplat till Levande sjöar och vattendrag och Ingen övergödning.

4.3 Kommunala mål

Västerås övergripande klimatmål

Att begränsa den globala temperaturökningen till 1,5 grad ställer krav på långsiktiga förändringar. Insatser på lokal nivå är avgörande för möjligheterna att uppfylla nationella och internationella målsättningar.

Mål 2040:

Västerås ska uppnå netto noll utsläpp av växthusgaser senast år 2040. Utsläppen ska minska med 10% per år för att ligga i linje med Parisavtalets åtagande att nå målet om högst 1,5 graders uppvärmning.

Mål 2030:

En fossilfri kommunal organisation år 2030.

Program för ekologisk hållbarhet (2021)

Västerås är långsiktigt ekologiskt hållbart senast år 2045.

År 2045 har det lett fram till att:

- Västerås inverkan på miljö- och klimatförändringar kontinuerligt har minskat
- Västerås påverkan på miljön ligger inom de planetära gränserna
- Västeråsarnas ekologiska fotavtryck är på en hållbar nivå

Det övergripande målet är uppdelat i tre målområden: Samhällsplanering och infrastruktur. Värna och utveckla naturvärden. Konsumtion och engagerade invånare.

Ett nytt Hållbarhetsprogram är under framtagande som ska ersätta Program för ekologisk hållbarhet.

De övergripande kommunala målen avseende klimat och ekologisk hållbarhet är högt satta i Västerås, i enlighet med nationella mål. Planförslaget för ny ÖP medför åtgärder som ligger i linje med målen, men det är oklart om de är tillräckliga för att nå målen. Hållbarhetsaspekten Klimat bedöms få liten negativ konsekvens och det kan innebära att målfyllnelsen för de kommunala klimatmålen försvaras. Det krävs också mycket arbete i övrigt program- och planprocess för att förverkliga de åtgärder som planförslaget föreskriver.

4.4 Slutsatser

I detta kapitel analyseras planförslagets samlade påverkan.

Sammantaget bedöms planförslaget kunna medföra både positiva och negativa konsekvenser för en hållbar utveckling jämfört med nollalternativet. Vilket som väger över är beroende på genomförandet. Det är viktigt att balansera behovet av ny bebyggelse och infrastruktur med hänsyn till jordbruks- och naturmark. Planförslaget kan innebära negativ påverkan på naturresurser, särskilt den brukningsvärda jordbruksmarken. Men utpekandet av den mest brukningsvärda jordbruksmarken som ett eget lager (livsmedelsförsörjning) i mark- och vattenanvändningskartan minskar dock risken för negativ påverkan. Jämfört med nuläget och nollalternativet visar

planförslaget positiva effekter genom att säkra gröna områden och tydligt bevara värdefull jordbruksmark. Att noggrant planera för att minimera påverkan är avgörande för att skapa en hållbar utveckling. Planförslaget skyddar möjligheten att utvinna berg inom kommunen vilket är positivt. Efter samrådet har ytterligare ett område lagts till. Det stora antalet utpekade platser för bergtäkter kan medföra en överetablering av antalet bergtäkter i kommunen och därmed en försämrad resurshushållning.

Även den fastslagna utvecklingsinriktningen att närrekreation och närnatur i anslutning till landsbygdskärnorna ska bevaras och utvecklas medför en positiv påverkan. Det är viktigt att medel avsätts till förvaltning och skydd av natur, samt att det säkerställs att stadsutveckling och utbyggnation inte sker på bekostnad av tätortsnära natur. På sikt bör möjligheten till kompensationspooler vidareutvecklas för att öka mängden och kvaliteten på den tätortsnära naturen. Tillgängligheten till skärgården för fler bedöms öka med planförslaget. Detta är positivt så länge hänsyn tas till värdefulla natur- och kulturmiljöer i genomförandet.

För att säkerställa att planeringen inte ökar klimatpåverkan på lång sikt kan en strategi vara att undersöka möjligheter för lokal produktion av förnybar el. Omställningen till en förnybar fordonsflotta kan underlättas genom att planera för laddinfrastruktur med mera. Fler människor, ökat antal transportrörelser och ianspråktagande av ny mark medför alltid risk för en negativ påverkan. Utfallet är därmed beroende av omställning till mer hållbara transportslag, om planens ställningstaganden om fler grönområden i redan bebyggd miljö genomförs och om omställning till mer cirkulära system kommer till stånd eller inte.

Planförslagets inriktning med utveckling i större landsbygdskärnor bedöms medföra att mindre andel mark och resurser tas i anspråk vid komplettering och utbyggnad än en mer spridd bebyggelseutveckling. Flera utredningsområden för ny bebyggelse utanför kärnorna ger dock en tydlighet huruvida bebyggelse verkligen kommer koncentreras till kärnorna eller om en spridd bebyggelse ändå kan komma att bli resultatet.

För att stödja landsbygdskärnorna är det viktigt att utöka kollektivtrafik och cykelvägar. Planförslaget förbättrar förutsättningarna för hållbara resor, men risker uppstår om dessa inte genomförs. Det är också viktigt att involvera invånarna för att främja förändrade resvanor.

Hållbar mobilitet, dvs omställning till mer gång och cykel och i viss mån kollektivtrafik, bidrar till att luftmiljön förbättras, och är avgörande för att minska klimatpåverkan från transporter. Flera nya vägar riskerar dock att leda till ökade transportrörelser och därmed större risk att fler riskerar att påverkas av luftföroreningar samt ökade bullernivåer i tidigare ej utsatta områden.

Omvandling av gamla verksamhetsområden bidrar till en levande stadsmiljö, kopplar samman stadens olika delar när oönskade barriärer byggs bort och skapar därmed tryggare miljöer. Exploatering av tidigare förorenade områden innebär även ett behov av sanering av mark och byggnader, vilket leder till positiva effekter för miljön.

Förtätning och omvandling av redan befintliga bebyggelseområden kan medföra konsekvenser för miljöaspekten kulturmiljö. Inom tätorten kan det skapa intressanta stadrum men det finns även risk att läsbarheten av kulturmiljöer minskar och att befintliga visuella samband skymms. Utanför tätorten kan nya årsringar riskera att fragmentera befintlig landskapsbild med höga kulturvärden om inte varsamhet iakttas. Planförslagets strategier medför dock huvudsakligen positiva eller inga konsekvenser så länge hänsyn till helhetsverkan och god bebyggd miljö iakttas.

Planförslaget medför ökad tillgänglighet genom ökat utbud, variation och närhet till rekreations- och grönytor, vilket innebär positiva konsekvenser för invånarens möjligheter till rekreation, friluftsliv och motion. Det är viktigt att framtagna riktlinjer för tillräckliga ytor för barns lek och vila följs vid planering och byggande av samhällsfastigheter i nya och befintliga miljöer. Lokalisering av samhällsfastigheter med särskild hänsyn till klimat- och säkerhetsrelaterade risker som föreskrivs i planen är positivt utifrån vikten för folkhälsan och skydd mot både buller och luftföroreningar.

En strategi kan tas fram både för hur barns skolvägar och lek- och lärmiljöer kan säkerställas ha god luftkvalitet, samt för samordning med buller för en god boendemiljö.

Vid fortsatt planering bör hänsyn tas till klimatförändringar och extrema väderhändelser. Naturlig fördröjning och infiltration av dagvatten kan minska kostnader och stärka gröna strukturer. Grön-blå lösningar hjälper till att hantera risker som översvämningar, erosion och värmeböljor. Både planförslaget och nollalternativet betonar vikten av klimatanpassning genom medveten planering och förebyggande åtgärder, samt krav på minskad klimatpåverkan under byggprocessen. Planförslaget tar höjd genom att peka ut klimatanpassningsytor och skyfallsstråk. I genomförandet behöver föreslagna åtgärder för att bromsa värmeeffekterna i stadens hårdgjorda områden implementeras och ytterligare steg tas både för att möta framtida utmaningar med ett förändrat klimat och minska påverkan på klimatet.

Planförslaget bedöms kunna bidra positivt till de flesta av de mest relevanta globala hållbarhetsmålen, framför allt avseende Mål 11 Hållbara städer och samhällen. Det finns dock en risk för negativa konsekvenser för Mål 6 Rent vatten och sanitet, samt Mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald.

Planförslaget bedöms främst bidra till att uppfylla följande globala mål:

Men riskerar att motverka uppfyllandet av följande globala mål:

I kommande planeringsarbete såsom fördjupningar av översiktsplanen, planprogram, detaljplan och bygglov är det viktigt att säkerställa att de hållbarhetsaspekter som identifierades för översiktsplanen förs vidare och fortlöpande beaktas. Prioriteringsordning av de föreslagna utbyggnadsområdena är en viktig nyckel för en hållbar utveckling av den byggda miljön.